

април-јун 2021.

ЖИЧКЕ БЛАГОВЕСНИК

Часопис Епархије жичке

ЖИЧКИ БЛАГОВЕСНИК

Часопис Епархије жичке
април-јун 2021.

Изази са благословом
Његовог Преосвештенства
Епископа жичког г. др Јустина

Насловна сѝрана:

Васкршња вињета

Последња сѝрана:

Васкршње јаје

СIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.222(497.11)

ЖИЧКИ благовесник : часопис Епархије
жичке / одговорни уредник Александар Р. Јев-
тић. - 1997, бр. 1 - . - Краљево : Епархија жи-
чка, 1997 - (Краљево : МАК-ДИ). - 24 cm

Наставља традицију Жичког благовесника из
1919. године.

ISSN 2466-5320 = Жички благовесник

COBISS.RS-ID 186541319

Сви текстови представљају
ставове аутора

САДРЖАЈ

Са уређивачког стола:

Пројонамесник Александар Р. Јевтић,
Васкрсење као неућутни позив
вечности.....2

Богословље и култура:

Ејиској жички Г. Јусѝин (Сѝефановић),
Беседа на Света Три Јерарха.....3

Ејиској умировљени ЗХиП Г. Аѝанасије
(Јевтић),
Теологија – Икономија – Литургија
(Други део).....5

Презвиѝер Николај Лудовикос,
Крст самољубља и крст љубави (Четврти
део).....9

Презвиѝер Василије Термос,
Опраштам, дакле постојим: Опраштање
као пуноћа живота (Други део).....12

Милош Живановић,
Страдалник Христов – свештеник Ми-
лан Ј. Туцовић (Други део).....15

Пројојереј-сѝаврофор Милић Драѝовић,
Човек пред искушењима – јуче, данас и
сутра.....18

Бранислав Илић,
Свете Тајне као благодатно дело љубави
Божје.....23

М. Х.

О нашем најпотребнијем непријатељу –
како издресирати змаја?.....25

Светиње Епархије жичке:

Јереј Марко Ерић,
Бела Црква Каранска (Други део).....27

Пред савременим изазовима:

Јереј др Слободан Јаковљевић,
Феномен ријалити програма
(Други део).....29

Црква и друштво:

Стефан Драјићевић,
Шта је слобода вероисповести?.....31

Лирски благовесник:

Драјан Хамовић,
Јасеновац и ја.....32

Нага Хаџи-Перић,
Поезија.....36

Јереј Александар Каранац,
Лк 7, 11-16.....38

Веронаука:

Јереј Немања Маџејић,
Основна школа „Марко Пајић“ Вича....39

Алекса Ковачевић,
Васко Попа – ходочасник у прошлост
народа.....41

Летопис богослужења:

Пројтођакон Александар М. Грујовић,
Летопис богослужења Епископа жичког
г. Јустина.....42

Главни и одговорни уредник
протонамесник Александар Р. Јевтић

Уређивачки одбор:

Архимандрит др Тихон (Ракићевић),
протојереј-ставрофор Љубинко Костић,
протојереј-ставрофор Милић Драговић,
протојереј мр Миломир Радић,
протојереј мр Небојша Дабић,
протонамесник Новица Благојевић,
јереј др Слободан Јаковљевић,
др Драган Хамовић

Издавач:

ЕУО Епархије жичке,
Трг Светог Саве 4,
Краљево

e-mail:

z.blagovesnik@gmail.com

Дизајн и припрема:

Јелена Нешковић

Штампа:

МАК-ДИ, Краљево

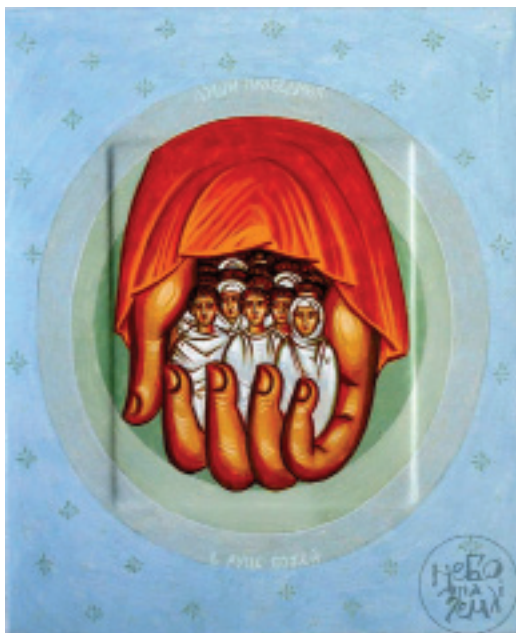
Тираж:

2000 примерака

ВАСКРСЕЊЕ КАО НЕУЋУТНИ ПОЗИВ ВЕЧНОСТИ

Као сапутници света у 21. веку све-доци смо једне чудне ситуације: иако се непрестано говори о повезивању људи и тзв. „смањењу“ света, људи су све више међусобно удаљени. Медији, дигиталне технологије и виртуелна познанства стварају илузију да је све у реду. Ипак, изворно битије се не да одглумити, па тако најбољи индикатор стања јесте све већи степен агресивности у друштву и вртоглави успон најразличитијих менталних болести (дијагностикованих и недијагностикованих). Социјално здравље је могуће проверити сваког дана информисањем са страница црне хронике. Већина се понаша као да се то не догађа у свету и времену где сви живимо, већ тамо негде и некад... Само се пред оком камере чује већ стереотипна изјава комшија: „Би(ла)о је увек миран и нисмо ништа чудно приметили.“ И тако од места до места, од случаја до случаја... Као да ће све нетрагом нестати и да никаквих вечних веза и односа нема. Да ли је то цена за прогонство сваког вида метафизике и за посвећивање практичним и примењивим циљевима? Шта Црква има да каже? Да ли она нуди „органску заједницу“ о којој као спасоносном социјалном моделу пише савремени мислилац Александар Фатић?

На сва ова питања одговор се налази у процени реалног живљења поруке коју доноси Васкрсење Христово. Као индивидуални чин оно не би било неки велики искорак за човечанство. Била би то само славна победа Бога над светском трагедијом. Али зар се од Бога може друго и очекивати? Шта ћемо са човечанством? Да ли локалне црквене заједнице имају снаге да се супротставе тренду глуме и заснују аутентичне односе који ће бити светлост која светли у тами?

Бог Логос је постао човек да би као Богочовек отворио пут кроз смрт у живот вечни. Подношење животних пораза одтада је у знаку победе која се већ догодила као залог, а непрестано из будућности продира у време. Васкрсење целокупне твари је обећано, али је и догађај који обећава заједницу. Дакле, расанак на земљи

и боравак у гробу биће превладани. Онај ко не буде у рају могао да поднесе ближње, мораће изаћи из њега без ангажовања професионалних избацивача. Тако се рај (читај: Царство Божије) не јавља као добитак за појединца као таквог, већ као одржавање, побољшање и успостављање односа љубави са Богом и ближњима – истовремено и на истој

БЕСЕДА НА СВЕТА ТРИ ЈЕРАРХА

„локацији“. Само преображених. Марија Магдалина не препознаје Васкрслог Христа, мисли да је виноградар. Разлог је тај што је чак и Он преображен. Тако би и ми енергијама Васкрслога требали да се преображавамо, да нас људи не препознају у свим нашим манама и палости. Просто, да људе изненадимо променом. То је на крају и покајање.

Пост је управо та естетска хирургија хришћанског живљења, која без козметике сведочи лепоту која се крије. Старац Пајсије Светогорац описује да се већина здравствених проблема дешава када се нечим бавимо непосвећено. Наука о хормонима, мозгу, ембиону, говори да стресогене ситуације захтевају релаксацију и мир да би човек био здрав. Док чекамо Васкрслога, ми кроз пост имамо прилику да саваскрнемо у Њему кроз умирање нашег палог и егоистичног ја које се гуши и друге гуши.

Када се цео свет домишља како да се супротстави вирусу короне, предлажемо пост као уздржање од сувишног уношења хране, борбу против свих видова зависности, чињење добрих дела. Овим ћемо јачати свој имунитет, који је иначе најбоља и жељена одбрана од свих вируса. Васкршњи оптимизам ће учинити да безнадежност као најјачи непријатељ имунитета буде далеко од нас, а већ тиме ћемо крочити ка изворном назначењу које кроз ходнике времена одјекује гласом апостола Павла, неуморног проповедника Васкрсења:

„Радујте се свагда у Господу, и ојейте велим радујте се! Кројност ваша да буде њознајта свим људима. Господ је близу. Не брините се низашта нејо у свему молићвом и мољењем са захвалношћу казујте Боју жеље ваше“ (Фил 4, 4–6).

Протонамесник
Александар Р. Јевтић

Велика ми је радост што се данас, после дуго времена искушења, недаћа, болести и мука, налазим међу вама у овом светом храму који прославља своју славу, Света Три јерарха: Василија Великог, Григорија Богослова и Јована Златоустог. Сабрали смо се да се заједно помолимо Богу, Цару славе, за спасење душа наших, да му поверимо наше недоумице, наше тешкоће, наше унутрашње борбе, да се помолимо за све оне који су се у међувремену представили из овога живота у живот вечни и да будемо данас једна Црква, једна Вера и један Народ, да будемо сви једни за друге, а све у име Божије.

Господ наш Исус Христос, који је ради нас и ради нашега спасења примио људско тело осим греха, примио наше тегобе, нашу болест, нашу смртну природу, окупио је своје ученике и апостоле и послао их да проповедају Јеванђеље читавом свету, крстећи све у име Оца, и Сина, и Светога Духа. Послао их је да том светлошћу, том науком и истином осветљују таму у овоме свету, таму која је настала услед греха, и смрт која је последица греха, а коју је само Господ победио. Он је тај који је дао дисање, живот свему и основао Цркву своју, тако што су Свети Апостоли, полагањем руку својих то свештено прејемство преносили у Цркви Божијој кроз рукопо-

ложење до дана данашњег. И зато је Црква Божија Црква ван времена – она има почетак, али нема краја, јер Господ Бог је нас створио за вечни живот. Да бисмо наследили тај вечни живот дужни смо да примимо јеванђелску науку коју су нам наши Свети оци Василије Велики, Григорије Богослов и Јован Златоусти објаснили и приближили колико ми као људи можемо да схватимо. Они су заиста примили јеванђелску науку, живели по њој и нама је објаснили (Књигу постања Свети Василије у свом *Шестодневу*, посланице и Јеванђеље кроз своје беседе и дела).

Својим животом, својим трудом и својим богомудрим надахнутим списима, највише су научили све оне који су хтели, а који нису могли баш много да разумеју. Јер Господ Бог, не призива само мудре, богате утицајне у овом друштву, него призива све у своју

Нико није други у овој тројици, јер сваки своје старешинство носи, нико није ни први, јер су истом чашћу узвишени, и радосно пак један другом предају победе, и не меша се овде дрска завист, која разара јединомислије.

Слика на рубрици

заједницу, у којој постоје другачија мерила. Сваки онај који је од Истине, чуће Истину, а они су се борили за ту Истину, сведочили и живели том Истином. Њихове богомудре богословске речи и списи, до данас живе у Цркви и од ње добијају своје утемељење и значење. Та реч њихова, посведочена, живи до данас. То није само мртво слово – то је Дух који оживљава све нас који хоћемо Истину, који хоћемо правду, који хоћемо Бога Истине, Бога Творца силнога, који хоћемо Његову благодат и Његову милост, који се трудимо да примимо врлине које је Он својим животом предао прво својим ученицима и

апостолима, па онда учитељима Цркве, подвижницима, благочестивим царевима, краљевима и свима онима који угодише Богу. Читав тај облак сведока на небу сведоче једно те исто: да сви ми треба да живимо и трудимо се да угодимо Богу и испунимо оно што Господ тражи. Тако ће Он бити са нама у све дане до свршетка века.

Када се заврши ово привремено, када се заврши ова тегоба и тескоба, ова борба између истине и лажи, између благочешћа и неверја, и осталих ствари које постоје у овоме свету, када једном за свагда засија светлост истинског Јеванђеља,

где ће Господ Бог, када дође време, победити зло – сви они који хоће добро, који су се испунили Богом, Његовом силом, Његовом истином, они ће царовати тамо где нема болести, где нема жалости, него где је живот вечни. Нека Господ Бог, молитвама Света Три Јерарха, светила васељене и нас просвети, води и руководи до Царства Небеског, где ћемо славити Оца и Сина и Духа Светога, Тројицу нераздељиву у све векове и сву вечност. Нека је срећна слава на много година свима вама и вашима на дому. Амин.

Епископ жички
Г. др Јустин (Стефановић)
(Беседа изговорена у Пожези
12.02.2021.год.)

ТЕОЛОГИЈА — ИКОНОМИЈА — ЛИТУРГИЈА

Други део

Човек је боголико, словесно, логосно, христочежњиво биће. У своме бићу он има елемената за богопознање, јер је позван на приближавање Богу, на уподобљење Богу, агилан на богопознање. Али, сама антропоцентрична теологија је врло опасна кад из себе извлачи и пројектује Бога. Као што је била грчка филозофија. Грчка филозофија је настала из разглабања грчке митологије, али грчка митологија је произашла из њиховог народног предања и искуства. Платон је говорио да је Кронос, први бог, он је са Геом родио Титане, и после их је гутао, док није Геа (=Земља) сакрила Зевса, и тајно га одгајила. А онда је Зевс покушао да убије свога оца Кроноса.

Кронос је, у ствари, Време (Χρόνος), бог времена. И за античке Грчке време свиме доминира. То је све антропоцентрична, космоцентрична, и филозофија и таква небогодана теологија. И то је, како је сјајно у неким својим текстовима писао

Митрополит пергамски Јован, да је космологија опредељивала грчку филозофију. Свет је у њој у центру, и свет све одређује, и тиме пројцира себе. Али, хришћанска теологија Цркве је откривење Вечнога, Надвечнога, Ванвременога Бога. Он се Сам открио у Христу. И то је већ Икономија — Домострој Христов.

Бог се јавио Мојсију из купине која гори, а не сагорева. И Он шаље Мојсија у Египат своме народу да га изведе из ропства. А овај Га пита: „Како ћу ја рећи народу: Ко си Ти? како Ти је Име?“ (2Мој 3, 13). Бог му одговори: Ехје ашер ехе = „Ја сам Који јесам!“. Превели су то Јевреји, њих 70. То је први превод на грчки, звани *Сейшјуаинша*, и Јевреји су га већином превели,

нарочито Петокњижје. Јеврејски мудраци су га превели у време Филадельфа Птолемеја, наследника Александровог, у Александрији (3. век), и они су то место превели са: „Ја сам Онај који Јесам“ — *Εγώ ειμι ο΄Ων* = Аз јесам Сушти! (2Мој

3, 14). Превод је добар, али је помало философски: *Ја сам Сушњи, Ја сам Онај Који Јесам*. Није погрешан, али је не сасвим дослован. Јеврејско буквално „Ехје ашер ехје“ — значи: „Бићу који бићу“; или: „Ја јесам, и бићу који јесам“. Сав јеврејски језик је у будућности. Сви су глаголи у незавршеним формама и временима. Јеврејски језик нема презент. Има свршено време и несвршено време. Већина глагола је несвршено време. Зато што је тај језик есхатолошки. И тај назив Божији, назив Његовог Имена, кад се скрати, то је Име ЈАХВЕ. До данас није нађена изворна глаголска форма те речи, од које је настао тај облик. То је од два глагола — бити и живети. То су речи „Ехје ашер ехје“, али која глаголска форма је то Јахве није јасно. То је онај тетраграм ЈХВХ, који су Јевреји после забранили да се изговара.

И ту има неке симболике, јер су Јевреји изгубили Живог Бога, Сина Божјег, и онда су остали као немушти, па уместо Бога кажу Име = Шем. И они данас говоре Шем, Хашем — Име. И Јад Вашем — Меморијал у Јерусалиму је споменик изгнулим или побијеним Јеврејима у Име, то је, дакле, споменик — Меморијал Имену (Божјем).

Дакле, Бог је рекао Мојсију: „Ја сам ту, Ја сам присутан“. Име то значи, пре свега, динамично присуство Божије: Ја сам ту, с тобом, немаш шта да бринеш. И био сам, и јесам, и бићу. То динамичко присуство Божје се испољило кад је Он изводио Јевреје из Египта. Пратио их је дању облак, а ноћу светлост (2Мој 13, 21). И у томе је био присутан Бог. Јеврејска реч за Присуство је *Шекина*. И то је код Јевреја било главно. И кад је после Мојсије подигао Скинију, подигао је по слици коју је видео на Синају. А шта је он видео на Синају? Видео је Будућу Цркву Христову. И градња наше Цркве

је увек по слици Скиније: притвор, главни брод Храма и Олтар („Светиња над Светињама“).

И кад је стварао Бог човека на почетку, наравно да је Творац била сва Света Тројица: Да створимо — говори умножини... По слици Христа Оваплоћенога, Сина Његовога Бог је створио човека (Кол 3, 10). Зато што за Библију, за Бога, нема перфекта и футура. Све је сада, презент. Дакле, све је у присуству Божјем: Ја сам ту, Ја сам с тобом. И то је та Шекина јеврејска. И тако се и Христово Оваплоћење зове Прво Присуство, прва Парусија (παρουσία). Парусија је буквално присуство, оно — сутство, — долази не од суда, него од суштине, ту сам присушт. Или презентација, како кажу на латинском, а ми то кажемо оприсутњење. Видећете то, кад пређемо на Литургију. Литургија је оприсутњење целокупног Домостроја Христовога, тј. целокупне Божје Икономије спасења.

Тајна Свете Тројице је откривена, и то је Света Тројица од вечности, ванвремено и надвремено и одувек је Света Тројица била Тројица. Не треба говорити погрешно „Тројство“, као Хрвати, од латинског Trinitas (а грчки је Τριάς = Тројица)! Арије је, несрећни, по Аристотелу говорио да: „ако је Син рођен, значи није га било“. Као да је Божије рођење неки процес. Као да је Тројица настала, па је онда уведено да је постепено настала, те тзв. „три хипостазе“ неоплатонске, из Платинове философије... Не. То су Три стварна Вечна Лица, Три Личности. Али је Бог ипак Један, зато, како каже Свети Василије, што је Отац. „Бог је Један зато што је Отац“. Из Њега је Вечни Син рођењем, и из Њега је Вечни Дух исхођењем (што је посебан „трóλος ипостасеос“ /=лични посебни начин егзистенције/, иначе би Дух био „брат“ Сина). И Они су вечно заједно,

не да је Дух други Син, био би тада брат Сину, него је то нови начин личног егзистирања, тј. нова, другачија Личност. Друго Лице је Син Јединородни и Љубљени, што је врло важно, јер је Бог Љубав. „И у Христу као Сину Љубљеноме, Отац љуби нас“, каже Кирило Александријски. То је темељ и љубави Христове и наше љубави хришћанске.

На богослужењу се чита 9 библијских песама: у понедељник је прва, па у уторак друга, и тако даље. У четвртој песми Пророка Авакума, каже се: „Поставио си јак темељ љубав Твоју“. Божји темељ љубави према нама, према људима, је Син Његов. Највише што је имао, Отац нам је дао. Да је било шта друго дао, мање би нам дао но што је дао. Дао је Сина Свога Јединороднога, Вечнољубљенога — од пре вечних времена. У Посланици Ефесцима се каже: „Благословен Бог и Отац Господа нашега Исуса Христа, Који нас је изабрао пре вечних времена и облагодатио нас у Љубљеноме, у Које имате“, и тако даље... То је химна у Еф 1, 3-4. Митрополит Козански, покојни Дионисије, који је био Митрополит Јовану Зизиуласу, и оставио на њега дубоке трагове, као велики Јерарх и велики теолог, он је опевао, у ноте ставио, тај пролог из Посланице Ефесцима, и певало се то на Светој Литургији као Јединородни Сине, или уместо Блажена. Велики је то био музичар, и на византијски начин је то опевао. Тај Пролог Посланице Ефесцима је величанствен, као и Пролог Јовановог Јеванђеља.

То је тако дубока тема и замисао да Свети Максим у 60. *Одговору Таласију* изричито тврди, да би Христос Син Божији постао Човек, и да није било пада, иако се Он „ради нас људи и ради нашега спасења“ оваплотио. Али оно ради нас људи значи: да је пад дошао, рецимо изненада, али за Бога није то било изненада, јер је Бог Отац прикључио оном првобитном Своме плану Свој Велики Савет. И Христос се појавио на Земљи као „Анђео Великог Савета“ (Ис 9, 6)

Шта је то Велики Савет? Написао сам и текст о томе, тумачећи Светог Максима. То је: да је Бог решио, одлучио, благоизволео (εὐδοκία), а то је оно што су Анђели певали у Витлејему: *Слава на висини Боју, на земљи мир, међу људима евдокиа* (Лк 2, 14) = благовољење Очево, Божије благоизвољење, да оно буде као „воља Божја“ међу нама. То је итекако дубока реч εὐδοκία = благовољење. То је, како каже Свети Максим, сама дубина срца Божијег, дубина љубави Његове, испољена у Христу. И у Њему је Бог сместио сву љубав Своју према нама. „Положио си љубав Своју за темељ, и силу Твоју у љубави према нама — у Сину Своме Љубљеноме“.

Каже наш Пеђа Самарџић из Зенице, који је завршио Богословију овде и отишао у Јерусалим, и перфектно научио јеврејски. Сада предаје Стари Завет у нашој Академији у Чикагу. Докторирао је код нас у Србињу. Он каже за ислам: „Што се тај Господин Алах никад није јавио?“ Хула је да неко каже да се Алах јавио Мухамеду. А

Мухамед је био епилептичар, и тек у сну се будио са неким сазнањима. Нити је он видео Алаха, нити ће Алаха видети икад ико. Џеенет (=рај у исламу), тај рај ће бити: пилав, вино и жене великих очију! Дакле, само пуко телесно површно уживање. То ће бити рај муслимански! Нема говора о јављању Алаха било коме.

Свети Владика Николај је то тумачио — Алах је „вечни самац“. Јер је Халиф Омар написао на својој џамији, близу Гроба Господњег: „Верни, знајте да Алах нема сина“! Па каже Свети Николај: „Јадни Алах, вечни самац!“ И зато је тако ислам без љубави. Зна само за џихад — „свети рат“ против хришћана.

Меша Селимовић је, као мото за роман *Дервиш и смрт* — свој изузетан роман (Меша је себе сматрао Србином), ставио стих из Курана, за који они сада говоре да је апокриф: „Са Алахом је човек увек на губитку!“ И то је тачно. Они говоре: „Алах укбер“ — велики је Алах. Па што се тај велики господин никад ником није јавио? Нити ће се јавити!

Отац Јустин је то радикално изразио: „Не признајем Бога који није живео у телу. Јер он не зна како је у телу. Како може да нам суди? Нека дође, господин, у тело да види како нам је.“ Христос је баш то учинио. Постао је Човек у телу. „Логос је постао тело“ (Јн 1, 14). Немоћи наше узео је на Себе, Крст наш понео, умро и победивши изнутра смрт — васкрсао ради нашег васкрсења.

Има предиван Акатист Светог Владике Николаја Жичког, спеван двадесетих година у Битољу. Назвао га је „Акатист Исусу Победитељу смрти“. Па у Икосу 4 каже: *Кад се ѿај ојромни ѿочак смрти са брда обрушио да све нас ѿод собом самеље и ѿрејази – Ти си, каже он Христиу, дочекао ја, али си за моменати мало као ѿклекао да ја*

боље ѿодухвајшии, ја је с ѿочейка личило да ће смрти и Тебе самлейи. Али Ти си, Исѿолине, ѿо учинио, само да би смрти боље ѿодѿао и разбио у ѿарамѿарчад. То је Свети Николај рекао тако сликовито. Николај је био велики песник.

Дакле, Икономија, Домострој Христов — то је тајна Божије љубави, где је Сина Свога Јединороднога, Љубљенога, Бог Отац дао да „сваки који у Њега верује не погине, него да има живот вечни“ (Јн 3, 15). „А ово је живот вечни да познају Тебе Јединога Истинитога Бога, и Кога си послао Исуса Христа, и Духа Светога“ (Јн 17, 3). Јован је на крају последњи написао своје Јеванђеље, његово је Јеванђеље стварна допуна она три синоптичка Јеванђеља, и чак превазилажење истих. То је стварно Јеванђеље = Благовест која је пуноћа свега. И написао га је Љубљени ученик, који је на Тајној Вечери наслонио главу своју на Христове груди, па каже црквени песник (Свети Јован Богослов је овде патрон нашег факултета у Београду): „Отуда си напојен теологијом“. То се каже и о Светом Сави у Житију, негде и у Служби његовој, то кажу Доментијан и Теодосије.

Епископ умировљени ЗХиП
др Атанасије (Јевтић)

**Текст је предавање докторантима
теологије на Православном
богословском факултету
у Београду, 2017. г.**

-насѿавиће се-

КРСТ САМОЉУБЉА И КРСТ ЉУБАВИ

Четврти део

Јер каква је корист човеку, ако сав свет задобије, а души својој науди? Или какав ће отикуј дати човек за душу своју? (Мт 16, 26)

Овде се под душом има у виду вечни живот, на који је човек призван. Ти си задобио сав свет, али шта ћеш понети са собом у часу смрти? Само љубав, добру вољу, само ћеш везу са Богом понети са собом. Ако је ова веза јака, твој живот се може претворити у рај. А све остало ће нас напустити. Ми не можемо ништа понети са собом. Да, ти си задобио читав свет, али шта ће остати код тебе? Шта ће дати човек у замену за своју душу?

Многи мисле, да ако стекну све о чему маштају, да ће аутоматски постати срећни. Само што ја нисам још видео никога, ко је постао срећан због тога што је стекао оно што је хтео, јер у тренутку када је он стекао ово, њему се прохтело још исто толико, а потом још исто толико. Човек не зна за ситост. Има богатих људи који свагда живе у бригама и мукама: час конкуренција расте, час се неки посао покаже бољи или нечије богатство веће. И тако се ми разбољевамо и губимо своју душу.

Стога, да би потврдио и запечатио ово Својом речју, Христос додаје:

Јер ко се њосици Мене и Мојих речи у роду овоме њрељубојворном и ѡреином, и Син ће се Човечији њосицидејии Њеја,

када дође у слави Оца своја са свејим Анђелима (Мк 8, 38).

Ко чује ове речи и презре их, то јест сматра их неважним и бесмисленим, тога ће се постидети Господ у Судњи дан. Ето, како нам Христос јасно показује, који је пут једино правилан: пут страдања ради других, из љубави. Само у таквом животу се налази мир и откривају се дарови благодати.

Ово ме опет подсећа на старца Пајсија. Када смо имали проблеме (а често су проблеми бивали велики, када су с нама поступали врло неправично), он нам је саветовао овако:

– Пази, да ти не поступаш неправично и да не богохулиш, то јест да се не понашаш подло! Ти остани ту, и Бог ће рећи Своју реч! Моли се, да би Бог рекао Своју реч!

Сам Христос је учинио исто тако – препустио је суд Ономе, Ко суди правично (уп. Дап 2, 23). И Бог говори Своју реч. Но, ако ја узмем суд Божији у своје руке и почнем уништавати друге, онда ћу се лишити и оне мале правичности, за којом сам тако чезнуо.

Хајде да поново погледамо на догађаје, који су повезани са Октобарском револуцијом 1917. године. Мно-

ги који су тада бунтовали или изашли на улице, били су у праву, али су се лишили своје правде, када су у коначном погледу причинили више штете, него ли што су је претрпели. Они су следили за законом мржње: „Ти си мене распео, причинио ми бол, а сада је на мене ред! И ја ћу тебе разапети, а и друге, да више не би остало никога, ко ће да разапиње, и ја се опет нашао у опасности!“

Ко се њосѝиди Мене и Мојих речи...
Господ нам дословно каже:

– Ти си очигледно много мудрији од Мене! И пошто си ти од умних (мудраца), иди онда истим таквим умнима, а Ја ћу Себи узети исто онако безумне, као што сам Ја, то јест оне који су се одрекли себе.

– Ја сматрам себе тако умним, а

прекинуо сам односе са братом, мајком, оцем, суседом. А не чини ли ми се, да у моме оваквом положају нема никакве мудрости? Мене нико не интересује, не желим да будем добар, али врло хоћу да живим у миру! Али како до сада нисам приметио, да ми овакав животни избор није обезбедио ни мир ни душевну равнотежу?

И рече им: Заисѝа вам кажем: има неких међу овима шѝо сѝоје овде, који неће окусиѝи смрѝи, док не виде Царсѝиво Божије да је дошло у сили (Мк 9, 1).

При тумачењу овог јеванђелског текста егзегети говоре, да се његов смисао односи на текст који следи после овог стиха, где је реч о апостолима, који ће угледати Христово Преображење. Међутим, када ја читам

овај текст у вези са претходним стиховима, онда мислим да се овде пре говори управо о онима, који бирају Крст љубави. Управо они ће угледати Царство Божије у истини и сили. Код њих ће бити опит боговиђења, општења с Богом већ сада. Тако ја схватам овај одељак. Не знам, да ли грешим или не, али ја се држим везе са претходним текстом.

Ко стане на овај тешки пут, тај ће појмити Бога, осетити Његово присуство, јављено у сили – што означава да ће он угледати Божија чуда, насладити се њима и вероватно ће их и сам чинити. Такав ће добити велике дарове. А код свих нас има дарова благодати, али они су сакривени и тајанствени. Зашто? Зато што, ако нам их Бог открије у овом стању у коме се сада налазимо, ми ћемо их користити један против другога. На пример, треба да имам велику љубав, зар не, да бих гледао на вас у овом тренутку и разумео, како се осећа сваки – а да овај дар употребим на добро? Или знати, где је закопано благо. Колико благодати треба имати, да би ти Бог даровао способност видети будућност неке конкретне личности! И колико љубави треба имати, да се не експлоатише овај дар у своју корист!

Треба имати огромну љубав, да би се добили благодатни дарови. Зато благодатни дарови и постају делатни, започињу да се пројављују, када стајеш на пут љубави. И само тада. Када си спреман да искористиш овај небески дар на спасење и у помоћ другоме. И при овоме да знаш када да га употребиш.

Старац Пајсије нам је говорио:

– По благодатном дару, који ми је дат од Бога, ја бих могао отићи у касарну, и испричати тамо шта је сваки војник чинио у своме животу, и потом их одвести све на челу са командиром

на Свету Гору Атонску и учинити монасима. Но, Бог ово не жели!

Какве снажне речи! Бог не жели да произведе на тебе утисак, не жели да те оробу, не жели да те шчепа за врат и привуче Себи. Он жели да Га слободно потражиш.

Ово је велика племенитост Бога, коју ђаво не поседује. Ђаво те узима у наручје и чак те на леђа натовари, он хоће да те оробу одмах, неизоставно. А Бог хоће слободу човекову, његову љубав, његову душу хоће – оно о чему ми овде говоримо. Он жели да ја сам схватим вредност тога о чему Он говори. И када ја почнем ићи овим путем, онда ми се постепено, у мери моје духовне зрелости, све о чему говорим свети, започиње откривати.

Идући напред по овом путу, у нашем општењу с Богом, ми ћемо осећати све већу увереност и смелост. А дотле ћемо дрхтати и плашити се свега у овом животу, зато што нисмо стали на Његов пут, да би нам Он показао Себе.

А видети Царство Божије да је дошло у сили – то је чудо, то значи открити Небеско присуство овде и сада. А у крајњем погледу то је признак тога, да си ступио на Пут Крста, Крста љубави у слободи.

*Презвијер Николај Лудовикос,
превод са руског: Небојша Ђосовић*

ОПРАШТАМ, ДАКЛЕ ПОСТОЈИМ

Опраштање као пуноћа живота Други део

Присутност опроштаја

Оваплоћењем је Исус Христос ушао на човечију територију и постао део човечијег јединства. Сада је наша природа сједињена са божанском природом у Њему самом. Полазећи од та два јединства - хоризонталног и вертикалног - као основе, Свети Максим објашњава зашто је наш Господ поставио, као претпоставку опроштења наших грехова, опроштај који нудимо нашим дужницима. На први поглед изгледа парадоксално да смо научени у Молитви

Господњој да се покажемо Богу као узорима. Међутим, његово тумачење *Молитве Оче наши* обелодањује питање: „И за Бога, човек показује пример врлине, ако се то може рећи, и позива непоновљиве да га опонашају рекавши: ‘Опрости нам дугове наше, као што и ми опраштамо дужницима својим...’ – како не би био оптужен да је делио природу својом слободном вољом одвајајући се као човек од било којих других људи. Обзиром да је слободна воља уједињена са природним принципима, помирење Бога са природом долази природно, јер у супротном није могуће да се природа (слободном вољом), побуни против себе како би примила неизрециву божанску снисходљивост. И можда из тог разлога Бог жели да се прво помиримо једни с другима, да нас очисти од страсти, и покаже да је расположење оних којима је опроштено у складу са благодатним стањем. Јасно је ставио до знања да када се намера сједини са принципима природе, слободан избор оних који су је задржали (намеру) неће бити у сукобу са Богом, јер се у природним принципима ништа не сматра нерационалним, као што су, на пример, природни и божански закони, већ се кретање слободне воље врши у складу са њом...

Овим речима Свето Писмо нам омогућава да видимо како онај који у потпуности не опрашта онима који су му згрешили, и који не пружа Богу очишћено срце од злобе, и не сјаји светлошћу помирења са ближним, изгубиће благослов милосрђа за који се моли. Штавише, праведном пресудом он ће бити предан искушењу и злу како би научио како да

очисти своје грехове поништавањем оптужби против другог.“

Овај одломак објашњава зашто молитва за опроштење претходи искупљењу од искушења. Али изнад свега, она тумачи Господњу заповест: „Остави онде дар свој пред жртвеником, и иди те се најпре помири са братом својим, па онда дођи и принеси дар свој“ (Мт 5, 24). Очигледно огорчење нарушава јединство људске природе, самим тим је и немогуће бити сједињен са Богом, без обзира колико молитава упућује или колико добрих дела чини. Дакле, опроштење је могуће само ономе ко опрашта.

Јединство са Богом одвија се само у Христу, који је преузео људску природу; према томе, огорчењем или непријатељством и томе слично, такође смо одвојени од Њега. С правом бисмо рекли да истински опроштај може отклонити све грехове и довести до спасења, не због моралне супериорности, већ због свог онтолошког потенцијала. Надаље, Христос је затражио помирење како би понудио литургијске дарове и учешће у Светом Причешћу. Због тога се назива Причешће - Сједињење.

Логос јединства

Неки људи имају довољно разлога за огорчење у чињеници да је други једноставно другачији. Не подносе разлике, мада је врло често та разлика основна мотивација за блискост, као што је у браку. Свети Максим овде говори о „релацијским логосима“ или „логосима јединства“ супротних ентитета да би описао њихову уграђену тежњу да се уједине; стога је разлика секундарна и служи јединству.

У списима Светог Јована Синајског (Лествичника) и Светог Максима, подразумева се да се потреба за опроштењем заснива на потреби за једин-

ством наше заједничке људске природе и на њеном сједињењу у Исусу Христу, који је сада постао наш архетип. Љубећи нас као чланове Свог властитог Тела, Он нам указује на сасвим нов начин постојања који не толерише прекидања. Он уводи менталитет који подразумева опроштење као природну последицу. Исти је начин постојања којим иде неко када се моли за другог, као што то ради за себе, или да се покаје за туђе грехове као да су лично његови. Архимандрит Софроније је прокоментарисао Христову молитву у ноћи када је ухапшен, и изнео је важну напомену да свако може опонашати Христа у својој молитви до те мере да се тај исти човек моли за цео свет и за опроштај грехова, гледајући их и осећајући их као чланове сопственог тела. У делу *Видејши Боја као шио јесће* отац Софроније додаје да је управо то лаичко свештенство, испуњење људског одредишта, пуноћа живота.

Свима нама сада предстоји велико искушење када се запитамо како да се те уставне идеје примене у данашњој црквеној пракси. По свом личном искуству, међу свештенством и лаицима могу се видети различите субјективне лествице врлина – које одговарају свачијој побожности. Међутим, задивљујуће је подударње у оцењивању опроштења које се схвата са веома малим значајем.

Људи нису упућени да воле непријатеље и прихватају противнике, да се нестрпљиво моле за спасење других и да се понизно испитују у светлу оптужби својих противника; уместо тога уживају у лаганом приступу Светом Причешћу ако испуне разне прилично тривијалне задатке, без обзира на њихову маскирану равнодушност и прикривену горчину. Парови, породице, пријатељства, сродство, тимови, сарадња, чак и сама Црква, сви пате од осећаја да је други претња, а не благослов; наш пакао, не наше небо – рај.

Лажна сопствена и структурална истина

Један од главних разлога овог неуспеха је раширена популарност својеврсне *психолошке духовности*, сасвим у складу са епохом психологизма којем смо данас сведоци. У овом искривљавању духовности оно што се рачуна јесте осећај, а не дубина; духовно је дефинисано као лична побожност, а не као *структурална истина христјазе*.

Са овом разликом, фокус је на разлици између афекта и егзистенцијалног става; једно се може наћи и без другог. Један врх ове нескладности живи у морбидно-афективним личностима које су усредсређене на идолопоклонство осећаја, те их преваре на тај начин. Ово је необична врста нарцизма, премда оваква тема може бити сврстана у теолошке радове.

Насупрот томе, може се наћи феномен који је Winnicott назвао, *лажна сопственост* (*лажни ја*). Наиме, сопственост је отуђена од тела, осећања и жеља, као и пренаглашавањем интелекта (*ratio*). Често су верујући типови, али на дубоком онтолошком нивоу, атеисти; они поричу саму срж вере, а то је заједништво, (које замењују) сопственом самодовољношћу.

Лажна сопственост не мисли да опрашта, мислећи да она или он немају кривице, или да су их лако савладали. Духовне мајке и очеви могу бити лоше припремљени за препознавање лажне сопствености; радије имају тенденцију да га фасцинирају и предају оним заиста истрајним и удруженим члановима Цркве. Духовне мајке и очеви треба да постану способни да распознају оштри суперега и његово мешање у међуљудски живот, попут илузија о сопственој невиности или садистичке горчине према другом.

Као што Otto Kernberg у *Љубавним релацијама* пише: „Способност опраштања другима обично је знак зрелог суперега, који потиче од тога да смо могли препознати агресију и амбивалентност у себи, и из сродне способности да прихватимо амбивалентност која је у интимним односима неизбежна. Аутентично опроштење је: израз зрелог осећаја за морал, прихватање боли која долази са губитком илузија о себи и другом, вера у могућност повратка поверења, могућност да се љубав обнови и одржи насупрот агресивних компоненти изван ње. Опроштај заснован на наивности или нарцистичкој грандиозности, има много мању вредност у животу парова.“

То је врста духовног хедонизма где човек тражи благостање и избегава стварност; то је стварност која позива на љубав. Психолошка духовност је заправо секуларна духовност, егоцентрична која користи Бога као *алиби*. Главна мотивација је жеђ за моћ, а Бог се сматра најбољим средством за то. Не постоји брига за другога и за љубав, већ само за себе; ако су присутна дела љубави, она се свode на спољашње понашање. Зато Свети апостол Павле говори: „...и ако предам тело своје да се сажеже, а љубави немам, ништа ми не користи, ништа сам“ (1 Кор 13, 3).

Презвитер Василије Термос
Изворник: *Vasilios Thermos, I Forgive, Therefore I Am: Forgiveness as Fullness of Life*

Превод: Мастер теолог
Јовица Стефановић

-наставите се-

СТРАДАЛНИК ХРИСТОВ – СВЕШТЕНИК МИЛАН Ј. ТУЦОВИЋ (1895–1945)

Други део

Двадесетак година након страхота које је српски народ преживео у Првом светском рату, опет се осећао мирис барута. Овога пута пошаст није долазила само од спољног непријатеља, већ се зло увукло међу најближе – комшије, пријатеље, браћу. Свако се према својим убеђењима, а често и силом прилика, опредељивао за страну којој ће припасти. Капитулација Југославије 1941. године затекла га је у Ариљу, одакле је покушао да се пробије за иностранство. Пошто је сазнао за капитулацију и улазак Немаца у Нову Варош вратио се у Чачак где је остао до повлачења четника из Чачка 1944. године. Колика је била пометња у људским главама говори и чињеница да је само међу свештенством чачанске цркве било присталица Љотићеваца, партизана и четника. Нема сумње да је отац Милан био противник комунистичке идеологије, али не и појединаца који су били загрижени том идеологијом.

Једном приликом, у жеку рата, мајка неког његовог гимназијског ученика утрчала је у свештеничку канцеларију молећи оца Милана да спасе њеног сина, кога су као комунисту ухапсили Немци. Наишла је на оштру критику због васпитања свог детета, његовог

друштва и интересовања, на шта јој је отац Милан и раније указивао да поведе рачуна. Мајка разочарана, без наде, напусти канцеларију, а он, видевши да је отишла, обуче свој капут и пожури у полицију да моли за милост посрнулог младића. Због овог догађаја свештеник Микица Поповић је сведочећи о оцу Милану и његовој строгој нарави и благој души рекао да је био „пас и човек“. Залажући свој свештенички ауторитет и као високо образован човек имао је слободу да се много пута обрати Немачкој полицији у Чачку и да спасе многе младиће скојевце из затвора и од могућег стрељања. Један број тих момака спасен је тако што су послати у Завод за принудно васпитање омладине у Смедеревској Паланци где су склоњени до краја рата. И сам је у току рата као брат од стрица Димитрија Туцовића, више пута привођен и испитиван од стране Немаца и Љотићеваца.

Као угледан грађанин и интелектуалац, постављен је за председника Равногорског одбора за срез чачански. По личном сведочењу дописивао се и три пута састајао са Дражом Михајловићем, који га је молио да му помогне око набавке санитетског материјала и прикупљања новца за исто, што је

отац Милан и учинио. Разговарао је у Прањанима и са пуковником Мекдауелом и питао га да ли може што учинити са своје стране да спречи братоубилачки рат? Он им је одговорио: „Молите се Богу, будите једнодушни и безусловно слушајте генерала Михајловића јер он о томе води рачуна.“

Ухапшен је са својим сином Љубодрагом на планини Јавор крајем 1944. године, приликом повлачења са равнорцима према Црној Гори. Победници рата имали су разлог да се плаше свештеника интелектуалца, идеолошког противника чије су бритке речи могле допрети до многобројних душа. Као опасност за комунистичку власт, отац Милан је већ 2. јануара изведен пред Озине истражитеље и окарактерисан као народни непријатељ и зликовац. Његовог сина Љубодрага спасили су школски другови скојевци на челу са Пуришом Ђорђевићем, које је отац Милан у току рата спасавао из затвора, и кришом су га послали за Београд.

На монтираном судском процесу који је данима трајао уз присуство великог броја сведока свештеник Милан Туцовић „Туцо“ је 18. априла проглашен кривим и осуђен на 15 година робије, губитак грађанске части и конфискацију целокупне имовине. Након писмене жалбе његове супруге Милке, која је износила доказе његове невиности за сваку тачку оптужбе, из Вишег војног суда 21. априла стигао је акт да је пресуда преиначена казном СМРТ СТРЕЉАЊЕМ. Казна је извршена по хитном поступку у понедељак 23. априла 1945. године на чачанском стратишту крај Мораве, где леже кости око три хиљаде Срба немилосрдно стрељаних под окриљем ноћи од стране своје браће. Наш познати књижевник Антоније Ђурић објавио је сведочење г. Душана Стризовића из Брђана код Чачка. Он је са оцем Миланом Туцовићем тамновао у чачанском затвору и једини је живи сведок његовог страдања:

„Једне ноћи из наше ћелије, у којој

је било 29 особа, изведоше 14. Руке им повезаше жицом. Везују их Милош Николић и Стево Бојовић, обојица из Трепче. Њихов пут није био дуг; до бедема код Мораве или до Казанице, такође близу Мораве - ту су масовне гробнице. Одведоше Војислава Мајсторовића из Прислонице и Ђорђа Башановића из неког села са Косова. Једва су имали по двадесет година. Дечаци, такорећи. Убијају и отимају имовину као 'народним издајницима'. Сутрадан су оног Мајсторовића прозивали да га пуне кући. Ужас! Ноћу убијају, а дању прозивају да их пуне из затвора. Био је са нама и познати чачански свештеник Милан Туцовић. Људина. Висок, снажан педесетогодишњак. Био је председник Равногорског одбора у Чачку. Осуђен на осамнаест година робије. Причао нам је како су му судили. Довели, каже, децу из његове парохије, којима ни чашу воде није натрунио, али су их припремили да кажу како их је тровао вером и четничком идеологијом и како их је наводио да откривају легло комуниста како би им он судио. На почетку Чисте Недеље, пред Васкрс, прота је некако измолио да дође свештеник и да нас причести. Молитва у ћелији, замириса тамјан. Причестисмо се нас десет, прота први. Каква је то молитва била. Ништа лепше у животу нисам чуо. За деветорицу то је било последње причешће. Само сам ја дочекао Васкрс. Оца Милана, осуђеног на робију, изведоше уочи Васкрса. Секули Тешићу, нашем сапатнику, остави малу икону Богородице, мени зимски капут, који ми сат касније узеше. Отишао је прав као бор, миран и достојанствен. Стражар који га изведе из ћелије рече: 'Излази, попе, идеш да се сретнеш са твојим Богом!' И отишао је. Сутрадан, на Васкрс, дође у ћелију управник затвора Стево Брица, тако су га звали, и поче да нам прича о проти. Стева је

муцао, али смо добро разумели његове речи. Успут се, вели Брица, молио Богу, али када је дошао до јаме, ударио је ногом стражара и отео му пушку... Млатнули су га будаком и тако измрцвареног, али још у животу, у седећем положају, закопали у земљу... За све ово што сам рекао могу да ставим руку на Јеванђеље и да се закунем да говорим истину“.

Према сведочењу г. Драгана Силађија из Чачка коме је Милка Туцовић била тетка и који је живео на крају данашње улице Учитеља Мариновића у истом дворишту са њима, оца Милана памти као озбиљног, ћутљивог и изразито високог човека. Присуствовао је са великим бројем грађана његовом неправедном суђењу и рекао да је до последњег дана остао достојанствен упркос свирепом мучењу, и да су се његови крвници иживљавали над њим непосредно пре и након убиства. Тело оца Милана данима је лежало у плитком гробу, поред данашње бране на Морави. Подкупивши стражаре једне ноћи тело је ископано, превезено запрежним саоницама и тајно сахрањено у породичној гробници његове супруге на чачанском гробљу.

Након много година страха, ћутања, брисања сваког сећања на страдалнике комунистичког режима наша је дужност као цркве Христове да памтимо и сведочимо о судбинама оних који нису имали право на одбрану, већ „Као јагње на клање одведоше га; ко овца, нема пред онима што је стрижу, није отворио уста својих...“ Суд у Чачку рехабилитовао је свештеника Милана Ј. Туцовића 7. 10. 2011. године.

Свевишњи Творац нека му милостив буде. Слава свештенику Милану Туцовићу и вечан му помен.

Милош Живановић

ЧОВЕК ПРЕД ИСКУШЕЊИМА – ЈУЧЕ, ДАНАС И СУТРА

Наслов ове пастирске цртице коју желим да поделим са вама, мојим парохијанима, браћом и пријатељима, указује на конкретне проблеме са којима се суочава сваки човек па и човек Цркве. Простор и време у коме се одвија наш живот често се именује као друштво у транзицији или пост-модерно друштво. У таквом друштву наглашен је индивидуализам и врло је уочљива криза свих великих система који су у прошлости давали смисао људском животу. Савремена култура је усмерена на појединца и подстиче његове личне вредности, жеље, амбиције и његову неприкосновену аутономију. Такав појединац више никоме не верује и доводи у питање сваки ауторитет – Бога и Цркву, родитеље и учитеље, државу и дом. Тако скептичан, појединац постаје трагач за властитом срећом, личном вером и сопственим законом вредности. Црква, која је вековима давала смисао постојања европском хришћанском друштву, данас постаје само једна од многобројних животних опција. Све ово утиче на положај и разумевање улоге Цркве у друштву и то је чињеница са којом се морамо суочити. Истина је да Црква није од овога света, али живи и траје у том истом свету како би сви боготражитељи могли пронаћи и чути њен аутентичан глас.

Искушења са којима се суочава човек нашег времена нису се променила од постанка света па до данас. Пожуда тела, похота очију и гордост ума и живљења одувек су искушавали човека. На првим страницама Библије читамо да је *йлог са дрвеша йознања добра и зла био добар за јело и да ња је милина йлегаши и да је драй ради знања* (1 Мој 3,6). Нудио се, дакле, као укусан за јело, мамио својом лепотом и био пожељан да се његовим узимањем сазна непознато. Брана пред тим искушењем и изазовом било је поверење у Реч Творца и Оца, Учитеља и Пријатеља, који је правовремено упозорио Адама и Еву да ће пад на том искушењу прекинути њихову љубавну везу и пријатељство и да ће без Бога остати сами и умрети. То значи да се најдубља чежња за животом и трајањем, која је заложена у темељ нашег бића, не може остварити без те љубавне везе са Творцем и Оцем, Учитељем и Пријатељем. Својевољна издаја човека показала се као промашај циља и праведна плата за тај грех увела је смрт, од потенцијалног непријатеља, до нашег стварног и последњег непријатеља. Наставили смо да се рађамо од оца и мајке, и та клица смрти, којом смо једном заражени, није заобишла никога тако рођеног.

У таквој долини туге и плача, за нас је била и остала једина реална утеха и нада да наш Бог, Творац и Сведржитељ, Учитељ и истински Пријатељ, није заборавио своје створење и није на нашу издају одговорио љутњом и одвраћањем главе од нас, него је на различите начине устројавао спасење света које се имало збити. Слао је пророке, дао нам је Закон у помоћ, и када се навршила пуноћа времена послао нам је Сина свога, који се није родио од мужа и жене него од Духа Светога и Пресвете Богородице. И то је била једина права и спасоносна вакцина за овај заражени свет. Уз све то, и даље је чувао нашу слободу као неприкосновени дар, јер нема истинске љубави, нити брака, нити правог спасења, ако ту није присутно обострано ДА, обострано поштовање и обострано поверење.

У лику и лицу свога Сина Исуса Христа, Бог нам је јасније открио смисао и циљ нашег постојања и нашег живота, кроз Реч и дело, али не-

наметљиво и необавезујуће. Опет нам је отворио врата Раја, али не да нас тамо „угура“, него да ми слободно уђемо, ако хоћемо. Као Отац и Учитељ, прошао је кроз сва искушења испред нас. Постио је четрдесет дана, као пророци Мојсије и Илија, и пред њега тако испошћеног стао је Кушач који се питао ко је тај који стоји на стени, јер му је сметао Његов пост и молитва, Његово присуство. Хиљадама година Кушач је побеђивао слабост људског тела, јер је хлеб одувек био камен спотицања, а страх од глади најјаче оружје ђавоље. Ђаво је одувек говорио човеку да ће сит живети, а гладан умрети, и зато говори Христу: „Ако си Син Божији, реци да ово камење постану хлебови“ (Мт 4, 3). Сатана не каже – „ако си гладан“, него – „ако си Син Божији“, што другим речима значи – ако желиш да спасеш људе (човечанство), немој пред њих ићи празних руку, него ако претвориш ово камење у хлебове, сви ће поћи за тобом. Тако кроз историју

чине бројни владари над људима говорећи: „Пођите за мном и имаћете хлеба у изобиљу, учланите се у моју странку и бићете срећни и напредни...“ Христос поражава Кушача одговором: „Не живи човек о самом хлебу, него о свакој речи која излази из уста Божијих“ (Мт 4, 4). То значи да је од Бога живот, али је и од Бога хлеб.

Иако је поражен на првој степенци, Кушач не одустаје. Адама и Еву је победио сластољубљем, али Христа није успео. И зато му у другом покушају нуди славољубље. Поставља га на врх Светог града и вели: „Ако си Син Божији, скочи доле, јер је писано: Анђелима својим заповедићу за тебе и узеће те на руке, да како ногом својом не заплнеш за камен“ (Мт 4, 6). Овим искушењем Кушач жели да Христос славољубивим чудом докаже своје божанско Синоводство, као што се владари света кроз историју хвале: „Ми смо победили, ми смо освојили, ја сам први у свету, ја сам најпааметнији и

најбогатији...“ Христос не чини тако, већ каже: „Немој кушати Бога свога“ (Мт 4, 7). И ово је поука да се чувамо самољубља, гордости и узношења над другим људима, да будемо смерни пред Богом и не мислимо како је Бог баш нас „изабрао“ и баш нас воли више него друге и да ће баш нама, „лажним месијама“, испуњавати бесмислене жеље. То значи да сластољубље (прво искушење) и славољубље (друго искушење) не преображавају човека, него га поробљавају. Сада већ два пута рањен, Кушач прибегава свом последњем оружју и ставља пред Христа последње и највеће искушење. Са врха горе показује му и нуди на управу сва царства овога света, само да му се поклони. Христос Богочовек и смирени човекољубац одговара му: „Иди од мене, Сатано, јер је написано: Господу Богу своме клањај се и њему јединоме служи“ (Мт 4, 10).

Победа Христова над ђавољим искушењима осветлила је пут спасења

свакоме човеку. Нови Адам је осветлио тај пут и први прошао њиме показавши нам да је то могуће, јер *ако је Бој са нама, ко ће њројив нас?* Истински Спаситељ нуди нам много више од хлеба и славе, од свих царстава и богатстава овога света. Он нам нуди живот вечни и непролазно Царство Божије и једини извор воде живе, који је кадар да утоли нашу богочезњивост и жеђ за правим животом, трајањем и постојањем.

Адам и Ева, у преобиљу рајском и у ситости свих божанских блага, не могаше одолети искушењу демонском и сачувати недирнутим забрањени плод, а Христос се, у пустињи и самоћи, гладан и жедан, без хлеба и воде, пријатеља и помоћника, одупро и издржао највећа искушења ђавоља. Ова дела Христова постала су и остала темељ и домострој нашег спасења. Овим путем прошли су сви Божији људи, подвижници и светитељи кроз историју света. Једино на начин Христов и јеванђелским средствима могуће је победити Кушача. Зато апостол Павле каже: „Обуците се у свеоружје Божије, да бисте се могли одржати против лукавства ђаволскога“ (Еф. 6, 11).

Откривајући се свету, Бог нам је осветлио пут и показао циљ, али ми, људи Божији, и даље трагамо и опет питамо: „Шта да учиним да добијем живот вечни?“ (Лк 10,25). Слушамо одговор Божији, али га не чујемо и не прихватамо. Са друге стране, Кушач нуди хиљаде лукавих одговора и мноштво путева ка лажном животу и лажној срећи, разоноди и доколици. За ове две хиљаде година, од када је кушао Христа, постао је још лукавији и још способнији преварант. Људи су толико ослабљени у наше време, тако да очи имају, а не виде, уши имају, а не чују, и зато све теже разликују шта је Право а шта криво, шта је Бело а шта црно,

Добро и зло, Битно и небитно... Свет који у злу лежи отуђио нам је децу уз помоћ „паметних“ телефона и разних мрежа.

Кушач се данас више и не крије, све ради јавно, осилио се, што би рекао наш народ. Влада, не само криминалом и подземљем, већ је своју моћ пренео и у јавну сферу – у медије, политику, медицину и фармацију, спорт и културу... Најтраженији телефони и рачунари имају слику јабуке што је симбол победе над Адамом и Евом, али ми не умемо да се отрезнимо, него и даље једемо и пијемо без благослова, и тако остајемо без живота. Родитељи су поробљени борбом за хлеб како би нахранили децу и себе, и такав неблагословени хлеб једемо и неблагословено вино пијемо и опет, гладни и жедни, тумарамо овом долином туге и плача. Натоварени бригама за хлеб, посао, славу, знање, учлањавамо се у разне странке и чопоре, како бисмо били на страни „победника“ и како бисмо, отимајући од других, били ситији и срећнији. Од Каина и Авеља па до данас, брат не престаје да диже руку на брата, са лажном вером да ће без њега бити срећнији. Уједамо се, завидимо једни другима, саплићемо једни друге, убијамо се и требимо, а Кушач задовољно ликује, док *Бој као Бој (само) ћуши и иледа*. Пости за нас, моли се за нас, распиње се за нас, плаче за нама и чека наш преображај. Говори нам устима пророка, духоносаца, људи Божијих и људи Цркве и моли нас да оставимо њиве глади и дођемо за Трпезу Господњу. Наравно, сваки домаћин бира своје госте, али Овај Домаћин не прави разлику већ позива све. Једини услов да будемо Његови гости је да нас наша одећа не изда. Не можемо истовремено, или у истој одећи, бити за трпезом Кушача и Трпезом Господњом.

Имајући све ово у виду, родитељи су одувек васпитавали и образовали своју децу: „Пази, сине, с ким се дружиш, јер с ким си такав си!“ А одећа ко одећа – она је пролазна и трулежна, склона прљању, и то је наш Отац и Учитељ знао и из љубави нам је оставио могућност да је оперемо и очистимо. Могуће је, дакле, да у срцу своје победимо и Кушача и себе злог, поквареног и лажног, и да једном заувек признамо, у покајању, смирењу и скрушености: „Оче, сагреших Небу и Теби и нисам више достојан назвати се сином Твојим, прими ме за трпезу као једног од својих слугу и најамника.“ То је час преображаја и новог рођења, просветљења и оздрављења, то је победа над Кушачем. И зато победник, кроз херојски подвиг и жртву, прима прстен од Оца и враћа се у достојанство Сина. Тада и у том часу слушамо и чујемо Реч Божију и певамо: „Ми који херувиме тајанствено изображавамо и животворној Тројици трисвету песму певамо, сваку сада животну бригу оставимо.“ Крст брига, под којим смо до јуче падали, препуштамо пучини неизмерне љубави и милости Божије и Он га узима и носи уместо нас. Тако растерећени, певамо и слаavimo Бога, обновљено пријатељство и радујемо се животу. И даље живимо у свету који у злу лежи, али у смирењу много лакше решавамо свакодневне проблеме. Кушач и даље не одустаје од нас, клевете нас кроз уста других људи, пљује нас и шиба, засипа нас смећем света, али Христос у нама прима и ублажава сваки бол и патњу. Он као истински пријатељ не одриче се овако обновљене љубавне заједнице, пријатељства и братства и као што је Дух Свети Њега снажио и бодрио у свим искушењима, распећу и смрти, тај исти Дух Свети чува и нас, а ми живимо и први пут истински

дишемо пуним плућима. Живимо крсно-васкрсну победу, али без потребе да се надимамо и преузносно, хвалимо или да друге убеђујемо. Мирно, као Христос, позивамо оне који хоће да чују: „Дођи и види и знај, оно што је човеку немогуће, Богу је могуће.“

Кроз искушења и болести, оздравили смо. Схватили смо да је широк пут који води до пакла и да је често поплочан најбољим намерама. Такве намере не могу нас оправдати, јер је човек словесно и одговорно биће. Зато, када једном откријемо Бога и Смисао живота, храбро идемо уским путем, често весламо узводно, достојанствено подносимо глад и жеђ, врућину и хладноћу, похвале и увреде, славу и стид. Живимо и радујемо се животу. Благослов Божији и благодат Духа Светога постају наша покретачка снага, штит и одбрана од искушења, тако да сада и овде осећамо и видимо, верујемо и знамо, како је небески Квасац подигао и преобразио нашу болест и трулежност у здравље и непропадљивост душе и тела.

Драги моји парохијани, браћо, сестре и пријатељи, радујте се и имајте поверење у Бога Живога и Истинитога. Тако је наш мудри и побожни народ живео кроз векове, јер је знао да *ко са ђаволом ѿикве сади о ѿлаву му се лупљају* и још је знао да што је од Бога – слађе је од меда, макар понекад и било горко. Зато само уз Бога и са Богом бићемо сити, славни и мудри, а без Бога – гладни, понижени и преварени.

Христос Васкрсе! Заиста Васкрсе!

Протојереј-ставрофор
Милић Драговић,
Храм Светог апостола и јеванђелиста
Марка, Ужице

СВЕТЕ ТАЈНЕ КАО БЛАГОДАТНО ДЕЛО ЉУБАВИ БОЖИЈЕ

*Велики си Господе и чудесна су дела Твоја, и ниједна људска реч није кадра да
ојшше сва чудеса Твоја!*

Казивати о светим Тајнама није лако, јер њихово благодатно дејство и освећујућа сила као дело љубави Божје превазилазе људски ум и логику. Свете Тајне су пројава јединствене Светајне – Цркве, у којој Сâм Господ дарује човеку божански живот и избавља га од греха, смрти и ђавола. Ову благословену истину потврђује и велики отац Цркве Свети Никола Кавасила рекавши да је *Црква ѡредсѡављена у свейим Тајнама*. Све Свете Тајне се на тајанствени начин савршавају благовољењем Оца небеског, присуством Сина (Христа), – који је једини истински Првосвештеник *Који ѡриноси и који се ѡриноси, који ѡрима и који се раздаје Христѡс Боѡ наш*, како нас подсећа молитва Херувимске песме, – и благодатним дејством Светога Духа.

Христос је истовремено и Онај ко приноси и само приношење, и жрец и жртва. Присуство Христа у евхаристијском догађају, између осталог, изражено је у речима поздрава који размењују свештенослужитељи за време светог целива: *„Христѡс је међу нама“*. Поимање Светих Тајни као дела Христовог присутно је не само у литургијским текстовима, већ и код оца Цркве. Блажени Августин говори: *„Крштење заиста није у сили оног ко га врши, а исто тако ни оног ко га прима, него је у сили његове сопствене светости и истине, благодареви Оном ко га је успоставио.“* Свети Јован Златоуст вели: *„Управо Отац, Син*

и Свети Дух све савршују. Свештеник тек уступа свој језик и своју руку. За време Светог Причешћа рука самог Христа пружа се ка теби.“ Исти Свети отац наставља: *„Дарови Божији нису последица било какве врлине свештеника; они свецело јесу дејства благодати. Дело свештеника је у томе да просто отвори своја уста, а оно што изговара, савршава Бог. Евхаристијски дарови остају једни те исти, ма ко да их приноси – Павле или Петар.“*

Благодатни живот Цркве који се пројављује кроз Свете Тајне сагледан је у остварењу заједнице са Христом. Ова свештена веза Цркве и Светих Тајни разумљива је једино у светлу повезаности Цркве и Евхаристије. У том духу знаменити Дионисије Ареопагит о Евхаристији говори као Тајни над Тајнама, која је у сржи свих Светих Тајни, самим тим указујући да је васколики светотајински живот утемељен и крунисан Тајном над тајнама – Светом Евхаристијом. Литургија даје смисао Светим Тајнама, јер у себи садржи васколику тајну спасења. Вођени овом истином, хришћански етос и учешће у Евхаристији представља у историји, овде и сада, пуноћу, како слободе, тако и љубави коју нам изобилно дарује савршени Дародавац добарâ, Човекољубиви Господ наш, стога Свети Теодор Студит подсећа да је *Светѡа Лиѡтурѡија ѡнављање целокуѡноѡ Боѡочовечанскоѡ домостѡроја сѡасења*.

Светотајински стослов на таласима Радио-Беседе – емисија Светотајинско богословље

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа новосадског и бачког Г. Иринеја, богата катихетска ризница Радио-Беседе употпуњена је емисијом Светотајинско богословље. У оквиру три циклуса припремљено је и реализовано сто емисија са циљем да поштованим слушаоцима приближимо благословени значај свеколиког светотајинског живота Цркве. Емисију о Светим Тајнама карактерисала је изражена саборност свих медијских делатника Радио-Беседе који су своју љубав и труд уградили у ово богоугодно дело, учествујући сви без изузетка у реализацији емисије Светотајинско богословље.

Надамо се да ће овај мали дар и допринос бити на духовну корист и радост, те да са слободом можемо за-

вапити благодарствену песму пред Господом, речима из химне Светог Амвросија:

- Тебе Бога хвалимо, Тебе Господа исповедамо, Тебе превечнога Оца сва земља велича. Теби сви ангели, Теби небеса и све силе, Теби херувими и серафими непресталним гласовима кличу: Свет, свет, свет је Господ Бог Саваот, пуни су небо и земља величанства славе Твоје!

Емисије можете погледати и на:

<https://eparhijabacka.info/category/radio-stanice/radio-beseda/odlozeno-slusanje/svetotajinsko-bogoslovlje/>

<https://eparhijabacka.info/category/radio-stanice/radio-beseda/odlozeno-slusanje/svetotajinsko-bogoslovlje/>

http://branislavilic.blogspot.com/2021/01/blog-post_571.html

Катихета Бранислав Илић

О НАШЕМ НАЈПОТРЕБНИЈЕМ НЕПРИЈАТЕЉУ – КАКО ИЗДРЕСИРАТИ ЗМАЈА?

Драги мој оче и брате М,

Твоје писмо је стигло у прави час, да ме продрма и промени ток мојих мисли и осећања. Искрено сам ти захваљан што инсистираш на том константном враћању на себе и преиспитивању сопствених мотива, иако ми у првом тренутку то увек изазива бунт и nelaгоду. Најједноставније речено, увек се свађам са тобом у себи, кад год ми изнова и изнова ставиш тај изазов – и окулар који сам управио ка другоме, ти вратиш на мене. Али оно што морам да признам је да заиста нема ничег плодноснијег, колико год болно било, од тог враћања себи. У том смислу су ми јако значајне биле речи о сусрету са унутрашњом тамо мога ближњег. Поделићу са тобом неке своје мисли и искуства која потврђују да ако применим твој метод, разумећу да заправо морам да сиђем у дубину сопствене таме, да дођем до дна и сржи својих страхова, страсти и слабости који управљају мојим поступцима, а да ја тога нисам ни свестан. Једино тако ми онда туђа тама неће бити ни страшна ни саблажњива, јер сам заправо све њене обресе нашао у себи. Водећи мисао на овај начин, о свему што си ми написао, ствари су ми се некако отварале на три поља промишљања. Једно је она Јунгова мисао о Господњој заповести о љубави према непријатељима, друга је о Јуди и разбојнику и трећа је о змајевима и аждајама које живе у том оку таме наше душе.

Наишао сам негде на Јунгову мисао која гласи: “Да нахранимо гладне, да опростимо увреду, да волимо непријатеља свог у име Христово – све ово су без сумње велике врлине. А

шта ако сам ја сам у милости своје сопствене доброте – ако сам ја тај непријатељ којег морам прихватити и волети, шта онда?” Ова мисао ме интригира годинама, јер у њој налазим одјек обе заповести, и: љуби ближњег свога као самога себе и: љубите непријатеље своје. У њима нам Господ као пример и меру љубави према другоме, даје љубав према себи. Али, морам да нагласим, да се овде не ради о себелубљу, егоизму, нарцизму и свим тим сурогатима љубави, већ да се ради о заповести: што не желиш себи не чини другоме. Како бисмо то испунили, морамо прво да препознамо потребе сопствене душе, да их пропустимо кроз филтер врлине и да их ускладимо са оним што Господ од нас тражи. Некако мислим да се заиста у томе налази кључ проблема. Јер волети себе, значи прихватити себе, са свим манама и врлинама, а да бисмо прихватили себе са свим падовима и успесима, морамо да упознамо своје слабости, морамо да их дефинишемо и именујемо, бескомпромисно, не штедећи себе, не штедећи, заправо, слику коју смо о себи изградили. То је она грађевина о којој сам ти писао у претходном писму, која је саткана од лажи које смо себи говорили, од изговора, оправдања и од паушалних похвала које смо у пролазу добијали од људи чији суд не вреднујемо истински. Када срушимо ту конструкцију сопствене личности, заправо слику идола, нову личност морамо поставити на крајеугаоном камену који је Истина. Јако болан подухват, свестан сам тога, али ми се чини да без тога наше биће не може истински живети, односно, мислим

да је немогуће другачије истински достићи врлину. Ону изворну, Божију, на коју смо призвани.

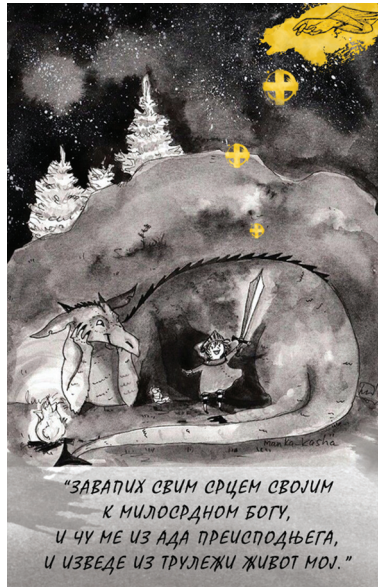
Симон Вејл на једном месту бележи да су фарисеји људи који су, у жељи да постигну врлину, рачунали на своје снаге. Ова реченица у мени оживљава слику људи на које нас Господ упозорава и слику јеванђелских личности, које се уопштено могу поделити на две групе: угледне праведнике који су сопственим силама испунили личну меру самодоволне моралности и покајане разбојнике и грешнике, који су само то: грешници. Чини ми се да нигде није толико јасна и једноставна подела између та два света као у молитви пред Причешће која између осталог каже: *...нећу казати Тајну нејријателјима Твојим, нићи ћу Ти дати целив као ЈУДА, већ као РАЗБОЈНИК исповедам Те: помени ме Госпoде у Царству Твоме.* Ова молитва упућује да постоје само

два пута и да имамо само два избора: или ћемо бити лажни ученици или покајани разбојници. Мучећи се дуго са питањем како у себи препознати тог разбојника и очувати истинску свест о његовом постојању, догодио ми се сплет животних околности о којима нисам имао прилике да ти причам.

Наиме, читав један период мог живота био је обележен страховитим личним неуспесима на свим пољима. Читав мој живот, заправо читава моја грађевина је почела да се распада, што ме је гурнуло у потпуни безизлаз и усамљеност. Не знајући како да се избавим од поплаве хаоса и очаја, нашао

сам се на дну – потпуно сам и огољен пред собом и пред Богом, покушавајући да некако саберем крхотине сопственог достојанства. У тој загушујућој, лепљивој, егзистенцијалној тами, у којој сам се сав претворио у страх, онај исконски, сетио сам се речи свог духовника: *Не бој се да будеш на дну и не бори се против слабости, већ их упознај и именуј, као и Адам што је именовао дивље звери и тако добио њихов поштар.* Те речи, благослов

заправо, су својим одјеком у души на невероватан начин разредиле таму, до потпуне видљивости. Имајући као гарант оне речи које Господ говори човеку: *Љуби ме такав какав јеси,* могао сам, не без страха и ужаса, да приђем и опипам тог монструма од змаја и аждаје који лежи на дну мога срца. Сад схватам, њу сам годинама хранио потискивањем и игнорисањем, а она је расла и почела да управља мојим поступцима, све док ме њена тама није

потпуно савладала и преправила и тиме принудила на сусрет од кога сам бежао. Када се суочиш са својим слабостима, онда престаје страх. Видиш, као у оном анимираном филму, да су оне ту да би их ти, уз Божију помоћ, упознао и припитомио и управљао њима, како би оне постале чврсти темељ твог смиреномудрија, како би и ти могао да од свег срца кличеш: *као разбојник исповедам те: Помени ме Госпoде у Царству Твоме.* Овде завршавам, јер сад само могу да заћутим и скупим толико снаге да ти кажем да никада не заборавиш у молитвама твога брата Н.

М. Х.

БЕЛА ЦРКВА КАРАНСКА

Други део

Споменици

Већина живописа је солидно очувана, и по портретима краља, доцније цара Душана и краљице Јелене, и делимично очуваног лика једног дечака између њих, за кога се претпоставља да је краљевић Урош Нејаки, може се приближно утврдити време грађења Беле цркве у Карану. Њихови ликови су на јужном зиду наоса, уз Светог Саву, Светог Симеона Мироточивог и Светог Краља Милутина. Наспрам њих, на северном зиду наоса су ликови ктитора, жупана Петра Брајана са породицом, а у наставку ликови неколико светих ратника, као што су Димитрије, Георгије, Теодор Тирон и остали. У доњој зони наоса присутне су фреске осталих већих светитеља и апостола, нпр. Светих апостола Петра и Павла, Светог Николаја Мирликијског итд. Горња зона наоса осликана је циклусом фресака из живота Пресвете Богородице (јер је и сам храм посвећен Богомајци), по апокрифном Протојеванђељу Јаковљевом уз додатак извесних старозаветних фресака, као што су Гостољубље Авраамово и Жртвовање Исаака. У самом врху наоса, на своду и у куполи насликани су Велики Господњи празници и четири Јеванђелиста, а у олтару Свети оци Архијереји и Жртвовање Агнеца.

У олтару се налазе насликани и портрети два свештеника, од којих је један именован (што није тако уобичајено у нашем средњовековном фрескосликарству) као презвитер Георгије Медош за ког стручњаци претпостављају да је имао истакнуту улогу у изградњи или у живописању храма. Каранска црква је, такође, специфична по зиданом иконостасу, са царским и северним дверима, док су јужна зазидана и на њима је осликана највећа светиња ове цркве и њена далеко најпознатија фреска: Каранска Тројеручица, јединствена и врло ретка представа, не само код нас, него и у свету. Читава зидана олтарска преграда била је од средине 19. века прекривена дрвеним иконама које су радили драгачевски сликари Јован Михаиловић и Сретен Протић, док је сама Каранска Тројеручица била зазидана и тако очувана. Тек 1932. године скинуте су (касније конзервиране и изложене у припрати) дрвене иконе и откривен древни иконостас.

Када је реч о осталим духовним и културно-историјским знаменитостима и споменицима Беле цркве у Карану, не сме се занемарити ни постојеће очуваних археолошких ископина, скулптура, стела, жртвеника и надгробних споменика из времена другог и трећег века, из доба Римског царства. Сматра се да је на овим просторима

некада била римска некропола. Неки од ових предмета се данас налазе у Народном музеју у Ужицу, а један број је у јужном делу порте Цркве у Карану у својеврсном лапидаријуму. Сама Часна трпеза у олтару Беле цркве каранске налази се на једном очуваном античком жртвенику. Откривен је и изванредан број надгробних споменика из ранијих векова српске историје, који стоје у црквеној порти, док се мноштво споменика може приметити закопано плитко под земљом, широм око порте.

Сликар Михаило Миловановић

На крају овог сажетог прегледа живота Беле цркве Каранске, умесно је сетити се једног великог уметника, сликара, вајара, каменоресца родом из ових крајева, из Гостинице – Михаила Миловановића. Он је један од оснивача Удружења ликовних уметника Србије, ратни

сликар Врховне команде српске војске у Првом светском рату, аутор чувених портрета српских војвода. Урадио је спомен-плоче са именима погинулих ратника из ових крајева у Ослободилачким ратовима од 1912. до 1918. године, на спољашњем зиду припрате Каранске цркве. Трагично је настрадао, лажно оптужен и стрељан од комуниста 28. новембра 1941. у време Ужичке републике, а у ствари је, жртвујући се, посредовао код Немаца у ослобађању талаци.

Закључак

И поред свих искушења и тегоба са којима се суочавала, током готово седам векова свога постојања, мада наизглед скромна, Бела црква у Карану никад није престајала да буде блистави светионик православне вере, сведок високих културно-уметничких и архитектонских достигнућа, извор писмености и образовања, и инспирација родољубивих осећања. И данас она снажно привлачи вернике, поклонице, а и остале радознале путнике намернике, не само из Србије, већ и са далеко ширих простора. Такође, она није само пасивни споменик прошлости, већ је и данас, што је за сваки храм и најбитније, центар активног литургијског живота и сабрања. Она је место окупљања мале, али ревносне, парохијске заједнице, која се својом ревношћу, служењем и старањем труди да се докаже достојном наслеђа предака. Она настоји да настави труд на Њиви Господњој, не само чувајући примљено већ и сведочећи, светлећи као заиста Бела црква, светлошћу Јеванђеља Христовог и мисионарски привлачећи нове душе у Дом Очев.

Јереј Марко Ерић,
Храм Благовести Пресвете
Богородице у Карану

ФЕНОМЕН РИЈАЛИТИ ПРОГРАМА

„Купљени сте скупно, не будите робови људима“ (1 Кор 7,23)

Други део

Концепт ријалити програма у суштини подразумева приказивање сцена реалног живота људи. Дакле, предвиђено је да се људи понашају онако како то чине у стварном животу. И ма колико да је ријалити у почетку био препуштен спонтаности у новије време сваки детаљ је изрежиран. Све је пажљиво припремљено почевши од кастинга, заплета, односа међу учесницима, њихових веза. Стога, један од суштинских проблема ријалити програма лежи у контексту парареалности који ријалити програми нуде. У питању је лажан контекст стварности. Учесници су стварни, ситуације у којима се налазе су стварне, публика је стварна, али је свет у који су сви увучени лажан. Учесници раде за новац ствари које можда иначе не би радили, публика жели да види оно о чему машта или би желела да ради, а не сме из различитих разлога (осуда заједнице, страх од својих жеља итд.). Такође, кроз ријалити публика има прилику да задовољи исконски нагон за гледањем у туђе двориште. У том интерактивном односу публика је за разлику од својих оскудних живота у којима има прилику да одлучује о мало ствари, у феномену ријалити програма стављена у улогу онога који одлучује о нечијој судбини, попут палца римског императора у гладијаторској арени.

Што се тиче самих учесника приметно је да многи након десет или више месеци проведених у таквој стварности тешко функционишу у реалном свету. Одређена патолошка стања која се пробуде у таквом окружењу утичу на губитак идентитета и смисла живота. Они се не сналазе у стварности, већ што пре хитају у нову сезону да би се поново

осетили комфортно понашајући се попут класичних зависника. Гледаоци са друге стране једва чекају нову сезону да би могли да поново уроне у лажан свет ријалитија чинећи тако своје дане подношљивијим, окупирајући се туђим животима. Склоност учесника ка патолошком понашању доводи често и до њиховог трагичног завршетка по повратку у живот ван ријалитија. Један од учесника ријалити програма је убио мајку. Други је убио девојку па себе. Неколико је погинуло у аутомобилској несрећи. Неки од учесника су покушали самоубиство, други уживо испољавали насилно понашање итд. У Америци је рецимо у скорије време чак једанаест учесника различитих формата ријалити програма одузело себи живот.

Црква мора да се суочи са овим проблемом на различите начине. Флоскула да свако има даљински управљач и да може да пребаци канал има смисла таман колико бисте могли неком препоручити да ако уочи неки злочин окрене главу на другу страну. Један од занимљивих начина борбе предлаже Руска Православна Црква кроз неку форму православног ријалитија. Тако је телевизија *Спасишiel* у власништву Руске Православне Цркве објавила позив за пријаву учесника за ријалити програм *Осирво* који ће се снимати у острвском манастиру на језеру који је негде на пола пута између Москве и Санкт Петербурга. Слогани за овај ријалити гласе: „Пронађите себе и научите о свету манастирског живота“ и „Пронађите одговоре на питања која вас дуго муче“. Тешко да је ово најсрећније решење, али је бар покушај неке борбе. Борећи се против ватре ватром често се мо-

жете опећи, али можда ће се на овај начин допрети до људи који воле да гледају овакве телевизијске формате. Примера ради емисија „Са Тамаром у акцији“ по садржају без икакве сумње јесте одређена форма ријалити програма, па нико не позива на њено укидање. Дакле, није проблем у форми већ у суштини.

Акција Цркве подразумева пре свега феномен разумевања и прихватања времена у коме јесмо, са разумевањем свих његових основних начела функционисања. Ипак, нећемо се зауставити само на прихватању, већ сви ми као Црква морамо да радимо на преображају наше стварности. Црква има снаге да прихвати, а затим и преобрази свет око себе. Јер, преображају претходи прихватање, а не обрнуто (Видети: Зоран Крстић, *Православље и модерност*, Београд 2012, 48-49). У постмодерном плуралистичком друштву у коме живимо не постоји Истина, већ мноштво псеудоистина као производа политике, моћи, маркетинга... Стога, стари методи у данашњем друштву су неделотворни и потребно је пронаћи нове путеве отелотворења литургијског искуства Цркве у новим историјским реалностима. Значајну улогу у том процесу играју и медији преко којих треба изнаћи неку нову снагу и домишљатост у мисији.

Такође, не подразумева наша акција жалови биготизам нити да на сваком ћошку ламентирамо критикујући лоше друштвене појаве и говоримо о људском достојанству, него је наша дужност да чинимо колико можемо на његовом усавршавању. Достојанство није само датост већ и задатост и за њега се треба борити. Колико ћемо сви ми

као Црква, као православни хришћани имати утицаја на шире друштво зависи највише од квалитета нашег сведочења вере, нас који себе називамо носиоцима Истине. Ми треба да тако живимо да свако ко није истински хришћанин видевши нас и наш начин живота у Христу, пожели да буде у заједници са нама тј. Христом, а не у заједници са виртуелном стварности ријалитија. Да у свом окружењу као узор и у модерном жанру речено *идоле* поставимо свете мужеве и жене Цркве, добре људе око нас, породице са више деце, тихе јунаке нашег народа, а не псеудославне учеснике ријалити програма који се полако али сигурно намећу као узор младима.

Феномен ријалити програма је дефинитивно позив за Цркву. Потребно је аргументовано иступати и говорити о погубним утицајима ријалити програма супростављајући им хришћанске вредности. То треба бити једна од тема у проповедима свештеника на евхаристијском сабрању. Не можемо само прихватити тековине постмодерног света и ту се зауставити, како рекосмо морамо га преображавати. То налаже да

не можемо живети у потпуности са овим светом заборављајући и живећи као да Христос није васкрсао. Истинска слобода и спасење за нас али и оне око нас је само у животу у Христу.

Стога порука и учесницима ријалитија али и онима који их гледају нека буду речи апостола Павла из наслова текста: „Купљени сте скупо; не будите робови људима“.

Јереј др Слободан Јаковљевић,
Храм Вознесења Господњег, Чачак

ШТА ЈЕ СЛОБОДА ВЕРОИСПОВЕСТИ?

Познавање сопствених права је у интересу свакога човека. У то спада и познавање права која посебно штити држава и која уживају међународну заштиту. Једно такво право је слобода вероисповести. У интересу верника је да знају за то право и заштиту коју оно ужива. Слобода вероисповести је апсолутно људско право, из групе *права личности*. Полази се од тога да је човек самостално, слободно и разумно биће; као такав има право на слободу мисли, савести, да поседује одређена уверења, да верује... Најосновнији елемент права на слободу вероисповести је право човека да верује, да своју веру испољава и да мења веру према сопственом избору.

Човек није у обавези да се изјашњава о својим верским и другим уверењима. Слобода испољавања вере обухвата: 1.) писаним или усменим путем изразити своју веру, приватно или јавно; 2.) обављати верске обреде; 3.) учествовање у богослужењима; 4.) похађање верске наставе; 5.) право родитеља и законског стараоца да својој деци обезбеде верско и морално образовање у складу са сопственим уверењима.

Слобода вероисповести као неотуђиво људско право зајемчена је *Уставом Републике Србије* (члан 43.), *Законом о црквама и верским заједницама*, *Међународним пактом о грађанским и политичким правима*, *Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода...* То значи да је право на слободу вероисповести гарантовано унутрашњим и међународним правним документима. За нас је свакако најбитнији Устав Републике Србије, као

највиши правни акт у нашој земљи, који каже: „Јемчи се слобода мисли, савести, уверења и вероисповести, право да се остане при свом уверењу или вероисповести или да се они промене према сопственом избору. Нико није дужан да се изјашњава о својим верским и другим уверењима. Свако је слободан да испољава своју веру или убеђење вероисповедања, обављањем верских обреда, похађањем верске службе или наставе, појединачно или у заједници са другима, као и да приватно или јавно изнесе своја верска уверења. Слобода исповедања вере или уверења може се ограничити законом, само ако је то неопходно у демократском друштву, ради заштите живота и здравља људи, морала демократског друштва, слобода и права грађана зајемчених *Уставом*, јавне безбедности и јавног реда и ради спречавања изазивања или подстицања верске, националне или расне мржње. Родитељи и законски стараоци имају право да својој деци обезбеде верско и морално образовање у складу са сопственим уверењима.“ (члан 43.)

И поред евентуалних ограничења споменутих у овом члану, битно је нагласити да су права на поседовање и промену вероисповести апсолутна права, која држава не може да повреди ни у случају рата или ванредног стања на националној разини. Слобода вероисповести се не може ограничити законом, нити повредити деловањем институција државне власти.

Стефан Н. Драгићевић, политиколог

ЈАСЕНОВАЦ И ЈА

Нисам ни помишљао да се Јасеновац може сместити у сонет. Још мање да ћу то лично учинити. Онакву безмерност и рђаву бесконачност догађаја, у четрнаест редова. Али, честит човек није могао ни поверовати да ће икада доћи такве прилике да читава та четворогодишња неописивост буде насилно свођена на погађање о броју невољних јасеновачких житеља. Много шта је тешко замислити. Па и то да су инжењери доведени на огледну економију Јасеновца израђивали пројекат „најмодернијег града у НДХ“ на том истом месту. Поједини моћни инжењери и конструктори могу све шта пожелеле.

У наше дане, по свему изузетне, очито су сва друга питања поводом Јасеновца претресена и решена, стављена где припадају, по мери истине и правде – само да се још разреже свестрано прихватљива бројка оних који су онамо скончали. Будући да је тај нумерички податак остао неусаглашен у свету који тако држи до прецизних бројки – а све друге је износи тачно утврдио – најбоље би било тај мрачни терет стрести са наших савести и држати се евиденције остале из усташке администрације познате по својој акрибији, или истраживања предузетих у пола века слободне заједнице наших народа, на која се толико полагало да потпуне спискове жртава ни сада немамо, ни Првог ни Другог рата. Само због тога, био је могућан овај сонет, лирска расправа о сврси бројки и бројања:

МЕСТО ЗВАНО ЈАСЕНОВАЦ

Дозволите малом месту с речју *јасен* у корену
Успомене да превлада, силесију оспорену.
Зашто тачка да остане проказана и уклетата,
Кад све сличне лишене су злого знака и угледа?

Ни на земљи ни на небу нема тачне бележнице
За транспорте препуњене ускотрачне железнице.
За житеље ове тачке, необичног крвног сродства,
Престала је и потреба памћења и књиговодства.

Чак и они пописани нек су дубље анонимни,
Јер образац опет влада касапски и клубок димни.
Град градили, испод земље, украј Саве, град мноштвени,
Кулучари од имена и времена опроштени.

Два имена тек да зовнем: Владимире, Љубомире,
Скромни одлив моје крви, што превире и понире.

Како ствари сада стоје, на путу смо да полувековна бројчана пројекција највећег српског града под земљом (уз сужитеље Јевреје, Цигане и непоћудне Хрвате) падне у савску воду јер није потврђена именима у доступној документацији. Мој породични удео је нпр. пописан: два Марковића из Зворника, Владимир и Љубомир, мајчини стриचेви – уколико не рачунамо херцеговачке јаме као истурене пунктове футуристичког пројекта што се у Јасеновцу ударнички остваривао.

Као осмогодишњак, реч *Јасеновац* први пут прочитах на тек подигнутом црном мермерном споменику свога деде по мајци. У дну камена мајка је дала да се урежу имена и годишта дединих родитеља и браће, памтећи његову жељу да остави ма какав белег о најближима. Остали су и фотоси мајчиних стричева, о томе сам већ писао – како ме је, рецимо, Љубомир, на слици намрштен, подсећао на мене (в. *Бежанијска коса*, СКЗ, Београд, 2018, стр. 63–65). Рано поистовећење, робија с које се не излази.

Међу очевим књигама историјске тематике, нашао се и задуго једини мој извор непосредних факата о Јасеновцу. Поратно фототипско издање ратне латиничке брошуре „пропагандног отсјека НОВЈ“, с насловом „Јасеновачки логор“ и поднасловом „искази заточеника који су побјегли из логора“. Уврх корица био је крупан наднаслов „Документи о злочинима окупатора и њихових усташких и четничких помагача“ – премда унутра нема готово ни помена о Немцима, ни о четницима – осим у причи о заточеним краљевским официрима којима су усташе чупали нарасле браде (стр. 23–24). Брошура је датована 1942. године, свакако у њену другу половину, јер се осврће на козарачку изгибију у лето исте године, на огромне транспорте народа приспеле у Јасеновац и стратиште на Градини: „Неко-

лико дана долазило је козарско робље из Млаке и Уштица, возом пјешке и колима. Већином, жене, дјеца и старци“ (стр. 52).

Зар можемо сумњати да су их усташки евиденцијари пописали, од првој до последњеј у козарачкој поворци нејачи, и оставили нам на увид? У њри примерка...

У уводним напоменама ове књижице од четири штампарска табака истиче се гола чињенична вредност приређених исказа, иако можемо рећи да је њихов редактор био вешт у обликовању грађе. Даваоци исказа су петоро поменутих бегунаца „и два сељака“. Махом јеврејска имена и презимена, једно српско, мимо оне двојице сељака. Редакторска рука осећа се и у томе да се у текстовима књижице „Јасеновачки логор“ појединачни примери, нпр. хрватских и муслиманских жртава редовно народносно маркирају, неретко и поименце, дотле се Срби, углавном, помињу као етнички неозначена, али подразумевана већина страдалаца с разних страна Павелићеве парадржаве. Тако, након описа изрежиране посете међународне комисије логору један од бегунаца сведочи и следећи епилог посете: „Послије ‘комисије’ стизали су транспорти народа из околине Пакраца, Липика, Сиска, одсвакуда, из читаве НДХ... Све је то побијено! Сви преостали стари заточеници добро памте еру Пакрац–Липик“ (стр. 15).

Прешћосћављамо да су и сва имена из њрансћорћа њоком „ере Пакрац–Липик“ ућисана и њобројана! Уредно сложена у рећисћире, њакоћје, досћућна науци и њравосућу...

У опису уређења простора пред речену инспекцију што је имала да потврди радни карактер логора, каже се и следеће: „Радило се дан и ноћ. Усташе су биле тотално пијане. Љубо Милош и неки Модрић јашили су пијани

на коњу, обилазили радове по логору и ко им се није свиђао тога су на мјесту убијали“ (стр. 10).

Сасвим је реално да су Милош и Модрић, сајласно процедурама, водили и йрезној йоисивача ликвидираних нерадника. И да се за њих зна, именом и йрезименом.

Исто важи и за опис пећи у старој циглани: „Два дана послје је ’комисије’ дошао је у логор инг. Љубомир Пићили, заповједник радне службе, усташки сатник. Он је у логор увео крематориј. Зато су га заточеници звали: инг. Пећели! У згради старе циглане сазидао је у великој фуруни двије специјалне пећи за „керамику“. Пећи су радиле на смјену. Умјесто фигурица од глине ту су печени људи, жене, дјеца... Бацани су у пећи живи и полуживи... Пећи инг. Пећелија радиле су дан и ноћ, непрестано. Кроз три до четири мјесеца!“ (стр. 14).

Уздамо се у инжењерску йрецизностй Пићилија, илийи Пећелија, у

бележењу рада њејове службе, йе да су остйале сачуване йенералије сваке шаке йейела коју је йроизвео!

Издвајам фрагмент приче о градњи савског насипа: „Градили су га Срби и Јевреји из логора II, који се налазио иза жељезничке пруге у шуми према Новској [...] Како на путу за насип тако и на самом насипу, ко би застао на раду или пао, њега би претукли и утукли, у насипу затрпали или негдје другдје покопали. Љешеви су остајали на путу за логор и на насипу, свакога дана по педесет, шездесет и више“ (стр. 18).

Свакако да је људски расйур насйао йри йрадњи насйа уней у

дневник радова, зар може бији друкчије?

Напокон, Градина, с босанске стране Саве, завршна тачка многих логораша, као и оних транспорта што су крај логора само прошли: „У Градини под обалом постоји као нека тераса гдје искрцавају људе, жене, дјецу. Онда их у мањим групама одводе нешто даље од ископаних јама. Један усташа држи жртву а други удара маљем по глави. Тројица чувају позади да ко не би побјегао. Усташа код клања буде више или мање, већ према томе ради ли се о ’ликвидацији’ људи или жена и дјеце. Тако је то ишло из дана у дан, из ноћи у ноћ. Јаме за усмрћене копали су све даље. [...] Видио сам напола пуне рупе у којима су љешеви уредно сложени као на катове. Гдје стане цијели

човјек метали су и по двоје дјеце. Љешеви сложени као цјепанице“ (стр. 26).

Сведок не йомиње – веровайно стйоја шйо се йо йодразумева – да је све време йроменској, даноноћној йуњења ископа-

них руја на Градини, уйсано свако нейокрејно йело онамо наслајано! Пре свеја да би исйоричари, и након више деценија, мојли да йојкреје своју научну исйину!

Приређивачи у књижици „Јасеновачки логор“ оцртавају главне актере логорских збивања, међу њима и овај: „Пудић, име му знамо. Висок, сув, мршав, живчано болестан, у усташком радном одијелу од цајга, без икаквих ознака, са револвером под капутом. Шеф масовних убијања. Заточеници који су га знали кажу да је ликвидирао логор у Јадовном у Лици (око 30.000 људи). Живе бацао у прова-

лије. Био је у логору Крапље. Тамо је приредио масовно клање једне ноћи“ (стр. 43).

Јамачно да је иза Пудгића остиао нојис са убележеним учинцима, од Јадовна, љреко Крајља, до самој Јасеновца! Ради љрофесионалне евиденције.

Поред многих појединачних сцена, у брошури с краја 1942. године ишчитавамо и описе логорских прилика: „Масовно убијање – то је свакодневна и сваконоћна појава у јасеновачком логору. Стотине и хиљаде иду у смрт без престанка. А постоје и нарочита убијања из нарочитих побуда. Усташки крволоци посебно кољу, да тако кажемо, за свој рачун; кољу на своје и поглавникове кржаве имендане и рођендане, на поједине свеце, на Божиће и Ђурђевдане“ (стр. 47).

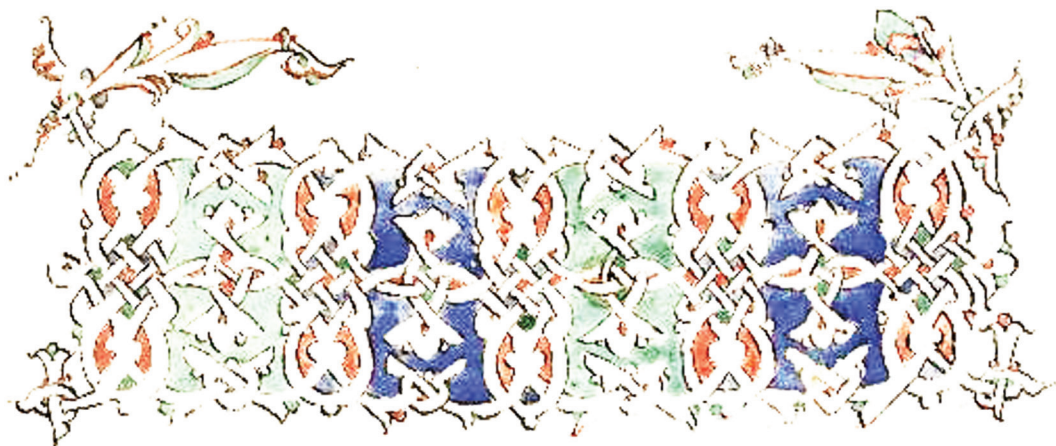
Напокон, редактор партизанског „пропагандног отсјека“, не могавши, после свега изнесеног, да задржи посве неутралан тон, драматизовано пита: „Гдје су гробнице толиког народа? У самом јасеновачком логору између језера, централне кухиње и барака. Ниже логора према Коштарици. По шуми око раније логора II. У Крапљу. У Млаци. У Уштицама, по сељачким баштама, на православном гробљу. По Градини. Највише по Градини. Свукуда... Рачуна се да су у Крапљу и Уштицама затрпане десетине хиљада љешева. А у Градини, црној Градини, и до двјеста хиљада. Подивљала Сава подривала је земљу и подизала љешеве, а када се смиривала у своје корито, остављала је иза себе улегнућа над јамама-гробницама, одакле су вириле људске цјеванице и лубање“ (стр. 50). Ево, толико је процењено, негде на пола радног века логора Јасеновац. А радило се, несмањено, до самог краја.

Али, не можемо ништа мимо затечене документације, јер коме је у интересу да такве податке скрива или

уништава? Прах из Пећелијевих крематоријума одавно је расут, кости улегле на све речене локације, или отплови-ле до Београда и до Црног Мора. Ево, насеље на Бежанијској коси, у којем боравим, окружује скровиту Белановића рупу, у којој је покопано више неизбројаних хиљада савских лешева, Козарчана и мртвих са Сајмишта. Јасеновац није само у Јасеновцу, пловио је низ Саву до Београда окађеног страшним задахом, а толики су ликвидирани по крашким провалијама у име пројекта Јасеновац, од Јадовна до Пребиловаца.

Пошто једном давно прочитах овде призвану ратну брошуру „Јасеновачки логор“, потиснух нехотице њен брутални садржај. Не хотећи да се на то штиво више навраћам, склањах од себе мучну јасеновачку литературу. Било ми је и превише таквих сазнања, а нарочито детаља. Али, када сам се изнова, неки дан, вратио реченом издању из очеве библиотеке, установих да су нека кључна места недавно сачињеног сонета „Место звано Јасеновац“ избацила на површину наводно заборављено. Из потиснуте дубине, песма је изнела слике анонимног *љрада мношћивеној и ускојљрачне железнице* и клобука димног, у органском опирању олаким статистичарима нечешто надилази свако бројање и књиговодство. Некад тешко набројиво данас је већ неизбројиво. Безмерно. Правда је, рекосмо, иначе посве намирена, божанска и људска, само још да сведемо рачун у бројевима. Пре фајронта. Све отпочетка делује као фантастична, немогућа прича, чак и нама самима, који добро знамо оно за шта други неће да знају.

Драган Хамовић

ЛАЗАРЕВА СУБОТА

Немоћни,
Између чекића и наковња,
Између забрана и болести,
Са маскама на лицу,
Набадамо опустелу улицу.

До почетка допуштеног часа,
Кад све утихне, кад свет остане без
гласа.

У осами
У оквиру дозвољеног простора,
Дочекујем Васкрсење Лазара,
А тако бих да сам усред манастира,
Код мојих Светих Архангела,
Да певам Свјат Господи Савао!

Празнина,
Далеко је Метохија.
Под непцима свежа жалфија.

Врбовом гранчицом,
Коју откинух у пролазу
У београдском парку,
Помиловах кућне иконе,
Помолих се :
Помилуј нас грешне Господе,
Окрепи Свети Лазаре!

Пред тобом стављамо маске
На лица своја,
Да бар очи устремимо,
Кад већ ћутимо,
На свет који пати у осами, годинама,
Пред нашим лицима.

Док тамјан лебди мојом црквом,
Мојом собом,
Знам да си над њом,
Као над Лазаревим гробом,
Да ће осами проћи,
Да ће дан Васкрсења доћи,
У славу Бога,
На радост нашег рода,
Која се сваким празником буди,
Са вером која је у срцу
Верујућих .

И кад је Литургија
Иза затворених црквених врата,
Док се часни оци за нас моле,
Ми смо у ланцу невидљиве молитве.
Помилуј све Господе.

Ако сам утихла,
Христа се нисам одрекла,
У мени је молитва,
Не бојим се смрти,
Верујем да ће Васкрс доћи.

СВЕТА НЕДЕЉА

Невидљивом, зараслом стазом
Измеђ` порушених кућа,
Разног прућа,
Густих стабала јасена и дрена
Тражим те Богоневесто,
Недељо Света.

Долазим ти први пут у животу
Стидна сам.

Води ме тишина
Не чује се звоно
Ал` осећам да си ту негде
Сакривена.

Из даљине
Зачух гласове људске
Угледах ти нови вео и хаљине.

Зазвони звоно!

И тебе су опшили минским штапи-
ном
У жељи да те нема
И тебе и нас.
Ту поред дедовских гробова
Који су ти пред дверима
Невидљива, сигурна стража.

Сад си још и дража
Овако обновљена, дотерана, чиста.

Верна следбенице Христа
Рођена у недељу
Да означиш дан
Да верник почине и помоли се.

Чувај Живићане,
Душе нам жалосне прогнане,
Ону Милицу малу и њене,
Који покрај тебе живе
У обновљеном селу.

Окупљај нас на радост и славу.

Нада Хаџи-Перић

Нада Хаџи-Перић је рођена 1959. године у Призрену. По струци је дипломирани правник, судија је Апелационог суда у Београду.

Аутор је пет збирки песама *Враћам се* (2015) *Пођиће са мном* (2016) *Надалишће* (2017) *Прибежишће* (2018) и *Исходишће* (2019), више путописа, као и Монографије „*Зайис из Призрена, са извора*“, чији је издавач Институт за српску културу Приштина-Лепосавић (2020).

Њене песме и путописи су заступљени у часопису *Сиремљења* и *Жрнов*, зборницима удружења писаца Поета из Београда, удружења књижевника *Уметнички хоризонт* из Крагујевца, чији је члан, Удружења *Дунавски венац* из Београда, удружења *Знакови њоред њућа* из Вишеграда – песме посвећене Андрић граду, културног удружења *Злајна реч – Српска круна* из Беча, Алманаха међународног Фестивала поезије у Санкт Петербургу на којем је песма Молтва Светом Спасу освојила награду читалаца.

Иста песма је добила и специјалну награду конкурса *Бешеновска њриношења* при Манастиру Бешеново у чијем је зборнику такође заступљена. Члан је Удружења књижевника Републике Србије. Живи и ствара у Београду.

Лк. 7, 11-16

Клецала су изнемогла колена,
Од свег најгласнија беше тишина
Са бременом бола и успомена
Мајка је пратила умрлога сина.

Носећи празнину у утроби
И бол у грудима,
Ходе жена као сенка
Међу удаљеним људима.

Говораху јој празне речи:
Да је таква воља Адонаја,
Да заборав и време све лечи
И да се с тим помирити мора.
Али мира нема без милог јој лица,
Гласа и разговора.

Тим путем пролажаше Неко
Налик на просјака и цара
Не познасмо тад,
јер грешно око може да завара.

Носио је на плећима својим
Терет читавог човечанства:
Грехе, немоћи, болести и смрт.

Све што човеку затвара небеска
пространства
И улазак у Едемски врт.

Град Наин задеси нешто сасвим ново.
Речју својом вечном *Бої њоходи*
народ свој:
Теби њоворим, усѡјани, проговори
Слово.

Беше то потрес и милозвучни пој.

Изненада, утихну ветар и греховна
хладноћа.

Сведржитељ пружи руку,
Десница Госѡдоња учини силу
И младића напусти смртна самоћа.

О Господе,
Све је узалудно ако тебе нема
Молимо Те, вапијемо,
Обасјај нас светлошћу свога Васкрсења.

Јереј Александар Каранац,
парох брековачки

ОСНОВНА ШКОЛА „МАРКО ПАЈИЋ“ ВИЧА

Основна школа „Марко Пајић“ смештена је у драгачевском селу Вича, у општини Лучани. Налази се у самом центру варошице овога села, поред реке Бјелице. Први пут се ђачко звоно огласило давне 1880. године, када је школа почела са радом. Мештани овога села, жељни да стекну знања сазидаше школу. Највећи допринос њеном зидању дао је Марко Пајић, један од најобразованијих житеља села Виче, по чијем имену је и школа добила име. Он је био њен први учитељ. Његових 45 ђака су прва генерација.

Након тридесетак година пошто је изграђена, почела је да показује трошност и да пропада. Била је потребна нова грађевина. Тадашњи учитељ Лука Лукић се био заузео око зидања нове школе, али ратови Балкански и Први светски омели су га у томе. До нове школе чекало је се до 1924. године. Тада се обнавља трудом и залагањем новог учитеља Александра Суханова, Руса који је дошао у Југославију после Октобарске револуције 1917. године. Место учитеља у Вичи добија 1921. године. Поред залагања око зидања школе, немали допринос дао је и око зидања Цркве Светог пророка Илије. Заједно

са тадашњим свештеником Миланом Недовићем и виђенијим Вичанима озидаше и Цркву 1931. године. Приликом освећења храма, школа је поклонила своје школско звоно Цркви. На њему стоји натпис: „Ово звоно вичкој школи прилаже за спомен свој Јоксим Маричић из Виче и своје жене Смиљане и свога сина Сава. Ливено у Вршцу 1887. године“. Ово је звоно било у Цркви све до осамдесетих година, кад је враћено школи. И данас то звоно стоји на самом уласку у школско двориште.

Та међусобна повезаност школе и Цркве и данас постоји. То се може закључити и из тога што сви ђаци ове школе похађају верску наставу, као и у издвојеном одељењу у селу Доњи Дубац. Сарадња са колегама и директорком је веома добра и успешна. Лепа дружења, разговори у канцеларији, дружења на малом и великом одмору чине много лакшим и лепшим рад и са децом. Ниједан празник, или неки други датум из наших живота не прођу без неког послужења. Све предлоге у вези веронауке прихватају са одушевљењем и желе да учествују. Последња од заједничких активности јесте такмичење у писању светосавске теме „Како сам њрославио Савиндан

ове године“. Награду за најлепше написан рад, добила је ученица 7. разреда. Уручена јој је једна вредна књига од школе. Поред овог такмичења, деца су својим знањем стекла разне успехе у такмичењима из српског језика, историје, физичког васпитања, ликовне културе и осталим предметима. Такође, оно што је вредно помена јесте и то, да школа сваке године штампа свој часопис „Весело звонце“, који је на републичком такмичењу освојио 3. место.

Деца су веома заинтересована за верску наставу. Чести одласци у Цркву и помагање око ње, допринело је да им је ово један од најомиљенијих предмета. Деца не само да теоретски усвајају знања о Богу, Цркви, већ и практично. Два ученика, два брата редовно долазе на Свете Литургије, и чтецирају у олтару. Неколико ученика се пријавило на дечији црквени хор,

који треба да почне са радом. Сваке године на пролеће организујемо такмичење у малом фудбалу. Деца се радују свим активностима које организујемо у оквиру часова верске наставе. Постоји једна дивна сарадња родитеља и школе, основ те сарадње је међусобно поштовање, разумевање и помагање.

Знање које деци као учитељи пружамо мора бити животно, искуствено и остварљиво. Сматрамо да је улога веронауке у овоме највећа. Њен циљ и јесте да децу учини добрим људима, хришћанима који ће заволети Бога, Цркву, све људе и читав свет.

Јереј Немања Матејић,
парох вички

ВАСКО ПОПА – ХОДОЧАСНИК У ПРОШЛОСТ НАРОДА

Инспирисан песмом Васка Попе „Каленић“

Досуђени сапутниче што седиш на ивици времена и својим звезданим очима сијаш и мотриш кроз мракове васељене, дај ми да се населим у погледу твоме што претапа еоне, као птица да се угнездим у круни лица твога. Не одгурни ме од милости твоје да препуштен лутам по растргнутим ветровима. Отвори двери крила твојих и поведи ме кроз мрачне гудуре, куда је народ твој, по милости усиновљен, крчио пролазе у вечност. Обасјај пећине где се родила царска мисао коју су следили. Речи њихове као птице разишле су се по свету појући, кличући, узвикујући и говорећи вести о победи љубави. Свемоћном силом су вођене ове вести, о чудесној тајни. Тајни која одише у свакој болној и поносној мисли народа твог.

Свако огњиште или црква, колевка или погача, своју снагу слива у једну струју, у један ветар, који је разноси по земљи. Обасјај лучезарни путеводитељу колону твоју што у сметовима прошлости тражи пут у обећану земљу. Једном сузом светлости окупај нам зенице, једним покретом усана развеј поледицу душе. Но пожури, опрезни пастиру времена, и притекни срцима нашим пре но посиве као мрамор, и пре но што по црним заставама и че-

лику наопаких слова из нас искапају сокови ватре. Поведи одлучно и смело у познате исходе претећих неизвесности. Поведи нас на сахрану смрти, да се научимо неописивом силом која ју је уморила. Прати нас и на суду немоћи где се наша кривица испитује и прати очима неправде. Док твоја колона прелази преко гоњења и мучеништава као преко недозреले мржње детета, сваки нови мученик сахрањује старог у гроб заједничке наде.

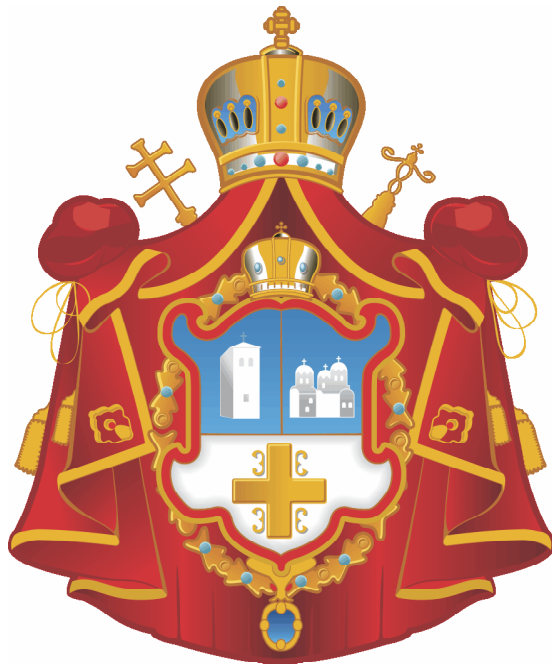
Векови су допратили прошлост до садашњости, а све-временски суд је наста-вио да измишља кри-вицу правде и прева-ру истине. О, анђеле, свепрозирниче, сада-шњост је спремила нове болести тела и душе да, као коро-ну, венац трња стави на главу нашу. Скру-шено те молимо, последњи весниче, да Пилат, охоли судија нашег доба, не ост-ане крајњи победник, јер је прао руке и социјално се дистанцирао од својих од-лука. Него, помилуј миром који спава на длановим твојим, цео људски род обгрли и дај да заједно са непријатељима оставимо оптужбе и под светлошћу осме-ха твог чујемо песму мира.

Алекса Ковачевић,
Средња школа „Драгачево“, Гуча

ЛЕТОПИС БОГОСЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ПРЕОСВЕШТЕНСТВА ЕПИСКОПА ЖИЧКОГ ГОСПОДИНА Г. ЈУСТИНА

ОД 21. НОВЕМБРА/4. ДЕЦЕМБРА 2020. ГОДИНЕ

ДО 15/28. ФЕБРУАРА 2021. ГОДИНЕ

21. новембар/4. децембар (Ваведење Пресвете Богородице)

Свету Архијерејску Литургију Епископ је служио у придворном параклису Светих 40 мученика Севастијских у Краљеву.

23. новембар/6. децембар (Недеља 26. по Духовима. Свети Амфилохије Иконијски; Свети Григорије; Св. Александар Невски)

Владика Јустин је служио Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог Саве у Краљеву.

✦ ✦ ✦

✦ ✦ ✦

30. новембар/13. децембар (Недеља 27. по Духовима. Свети апостол Андреј Првозвани)

Преосвештени је началствовао евхаристијским сабрањем у придворном параклису Светих 40 мученика Севастијских у Краљеву.

✦ ✦ ✦

6/19. децембар (Свети Николај Архиепископ Мирликијски Чудотворац – Никољдан)

Господин Јустин је служио Свету Архиепископску Литургију у придворном параклису Светих 40 мученика Севастијских у Краљеву.

7/20. децембар (Недеља 28. по Духовима. Свети Амвросије; Преподобни Григорије Горњачки (Детињци))

На празник Детиње, Епископ жички г. Јустин служио је Свету Архиепископску Литургију у придворном параклису Светих 40 мученика Севастијских у Краљеву.

✦ ✦ ✦

14/27. децембар (Недеља 29. по Духовима – Светих Праотаца. Свети мученици Тирс, Левкије, Филимон, Аполоније и други с њима (Материце))

Његово Преосвештенство г. Јустин

је служио Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Светог Саве у Краљеву, где је рукоположио монаха Јулијана (Гајића), сабрата Манастира Раче у чин ђакона.

✦ ✦ ✦

21. децембар/3. јануар (Недеља 30. по Духовима – Светих Отаца. Света мученица Јулијана; Свети Петар Кијевски (Оци))

Владика је служио Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог Саве у Краљеву, на којој је монаха Кипријана (Станковића), сабрата Манастира Вазнесења под Овчаром, рукоположио у чин ђакона.

✦ ✦ ✦

25. децембар/7. јануар (Рождество Христово - Божић)

Поноћну Свету Архијерејску Литургију Епископ је служио у Саборном храму Светог Саве у Краљеву.

✦ ✦ ✦

✦ ✦ ✦

27. децембар/9. јануар (Свети првомученик и архиђакон Стефан)

Поводом славе црквеног хора „Свети архиђакон Стефан“ Владика Јустин је началствовао Светом Архијерејском Литургијом у Храму Свете Троице у Краљеву.

✦ ✦ ✦

28. децембар/10. јануар (Недеља 31. по Духовима – Богоотаца; Светих 20.000 мученика Никомидијских)

Свету Архијерејску Литургију Преосвештени је служио у Саборном храму Светог Саве у Краљеву.

✦ ✦ ✦

1/14. јануар (Обрезање Господа Исуса Христа; Св. Василије Велики (Нова година))

Господин Јустин је почетак календарске Нове године провео у Чајетини, служивши Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог архангела Гаврила. Чајетинске парохе јереје Петра Лазића и Милана Мијаиловића Епископ је одликовао звањем протонамесника.

✦ ✦ ✦

✦ ✦ ✦

4/17. јануар (Недеља 32. по Духовима – пред Богојављење; Светих 20.000 мученика Никомидијских)

Преосвештени је началствовао евхаристијским сабрањем у Храму Рођења Пресвете Богородице у Врњачкој Бањи.

✦ ✦ ✦

6/19. јануар (Богојављење)

У Храму Светог Саве у Краљеву, Преосвећени је служио Свету Архијерејску Литургију уз саслужење умировљеног Епископа захумско-

херцеговачког Г. Атанасија (Јевтића) и братства овога светога храма.

✦ ✦ ✦

7/20. јануар (Сабор Светог Јована Крститеља - Јовањдан)

Његово Преосвештенство г. Јустин је служио Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог Јована Крститеља у Засељу код Пожеге, где је осветио живопис у припрати храма, а месног пароха јереја Дејана Војисављевића одликовао звањем протонамесника.

✦ ✦ ✦

✦ ✦ ✦

11/24. јануар (Недеља 33. по Духовима – по Богојављењу; Преподобни Теодосије Велики; Преподобни Михаило)

Преосвештени је началствовао евхаристијским сабрањем у Храму Светог Василија Острошког у Кованлуку.

✦ ✦ ✦

14/27. јануар (Свети Сава први Архиепископ српски - Савиндан)

Епископ је служио Свету Архиепископску Литургију у Дому Спасовом Манастиру Жичи уз саслужење умировљеног Епископа захумско-херцеговачког Г. Атанасија (Јевтића).

✦ ✦ ✦

✦ ✦ ✦

18/31. јануар (Недеља 34. по Духовима. Свети Атанасије Велики; Свети Максим, Архиепископ српски)

Литургијска заједница при Храму Свете великомученице Марине у Атеници имала је част да Свету Архиепископску Литургију предводи Првојерарх жички Господин Јустин

✦ ✦ ✦

25. јануар/7. фебруар (Недеља 35. по Духовима. Свети Григорије Богослов; Преподобни Публије; Св. Препмуч, Григорије Пећки)

У Саборном храму Светог Саве у Краљеву Владика је служио Свету Архиепископску Литургију уз саслужење Епископа лосанђелеског и западноамеричког Г. Максима (Васиљевића).

✦ ✦ ✦

30. јануар/12. фебруар (Света Три Јерарха)

Епископ Јустин је служио Свету Архијерејску Литургију у Храму Света Три Јерарха у Пожеги, поводом славе храма.

1/14. фебруар (Недеља 36. по Духовима. Свети мученик Трифун (Претпразништво Сретења))

Преосвећени је са братством храма и литургијском заједницом верног народа служио Свету Архијерејску Литургију у Катедралном храму Светог Саве у Краљеву.

2/15. фебруар (Сретење Господње)

На празник Сретења Господњег, манастир посвећен овом великом празнику на Овчару прославио је славу. Свету Архијерејску Литургију је служио Епископ Јустин на којој је настојатељицу ове Свете обитељи монахињу Нину (Стокић) произвео у чин игуманије.

5/18. фебруар (Свети мученица Агатија; Свети Полиевкт)

Епископ Јустин је саслуживао на Светој Архијерејској Литургији у Спомен храму Светог Саве на Врачару, поводом заседања изборног Светог Архијерејског Сабора за патријарха српског.

6/19. фебруар (Свети Фотије Цариградски; Свети Вукол Смирнски)

Поводом устоличења Његове Светости Патријарха српског Г. Порфирија, Епископ Јустин је саслуживао на Светој Архијерејској Литургији у Саборној цркви Светог архангела Михаила у Београду.

8/21. фебруар (Недеља о митару и фарисеју. Свети Теодор Стратилат; Свети Сава Други, Архиепископ српски)

У Краљеву Господин Јустин је служио Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Светог Саве.

✦ ✦ ✦

13/26. фебруар (Преподобни Симеон Мироточиви)

На дан свештеног спомена Преподобног оца нашег Симеона Мироточивога, Владика је служио Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Светог Саве у Краљеву.

✦ ✦ ✦

15/28. фебруар (Недеља о блудном сину. Свети апостол Онисим; Преподобни Јевсевије Пустиињак)

Преосвештени је начинио канонску посету Коњевићима, служивши Свету Архијерејску Литургију у Хра-

му Светих цара Константина и царице Јелене. Досадашњег ђакона ариљског Радомира Митровића рукоположио је у чин презвитера, а Архијерејског намесника љубићког јереја Николу Вучетића и пароха коњевићког протонамесника Миодрага Тодоровића одликовао чином протојереја. Затим је осветио нова звона и крстове за овај храм.

Приредио:
протођакон
Александар М. Грујовић

